

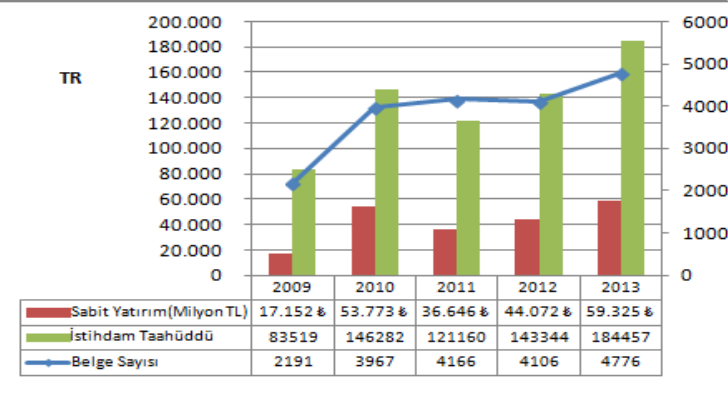
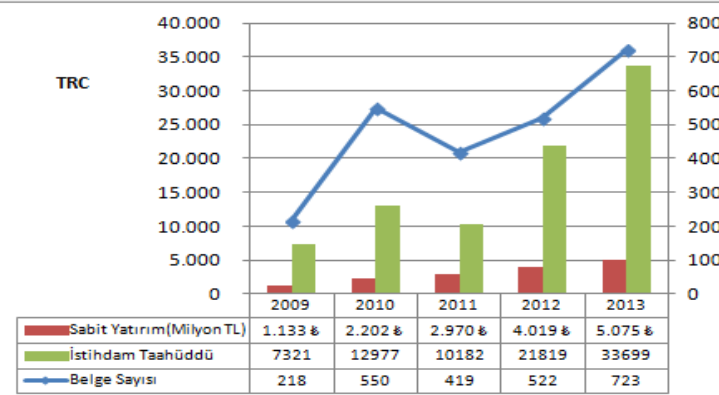
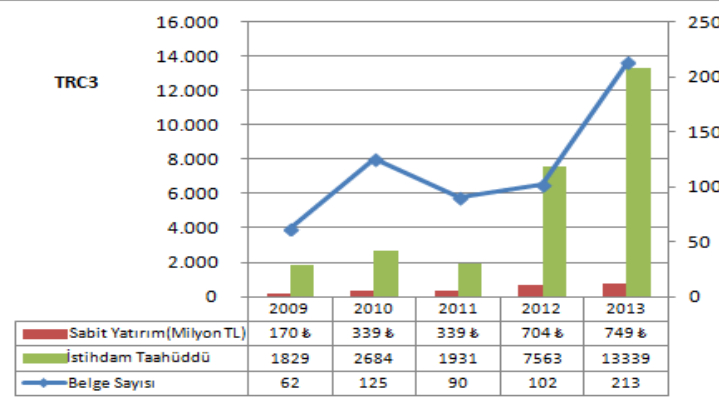
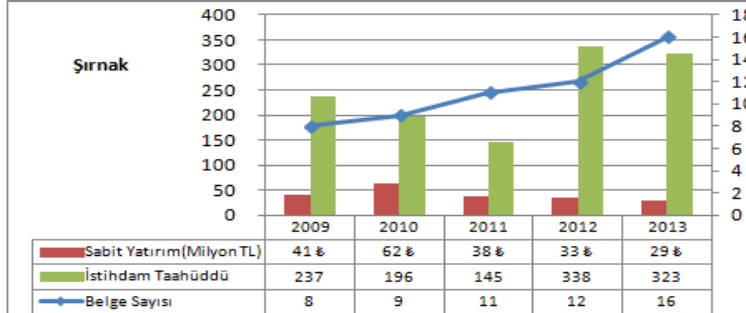
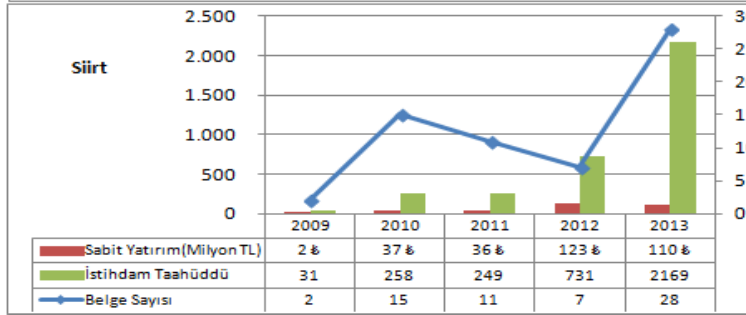
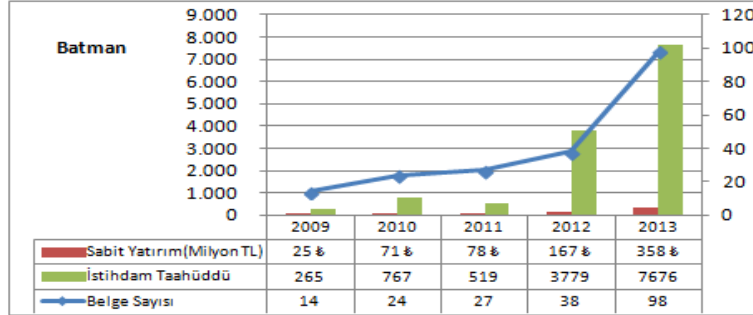
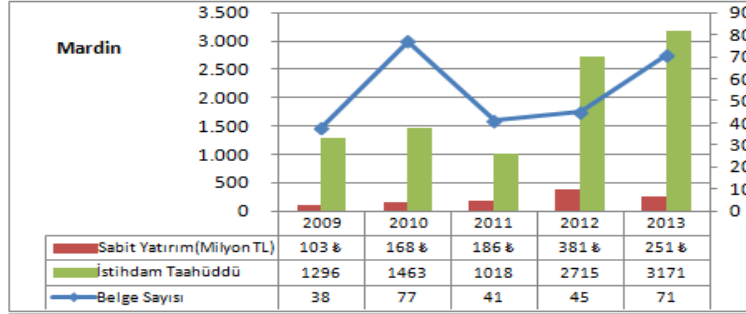
SAYI 10

EKONOMİK GÖSTERGELER BÜLTENİ

2013 4. Çeyrek

YATIRIM TEŞVİK İSTATİSTİKLERİ (ENERJİ YATIRIMLARI HARIÇ)

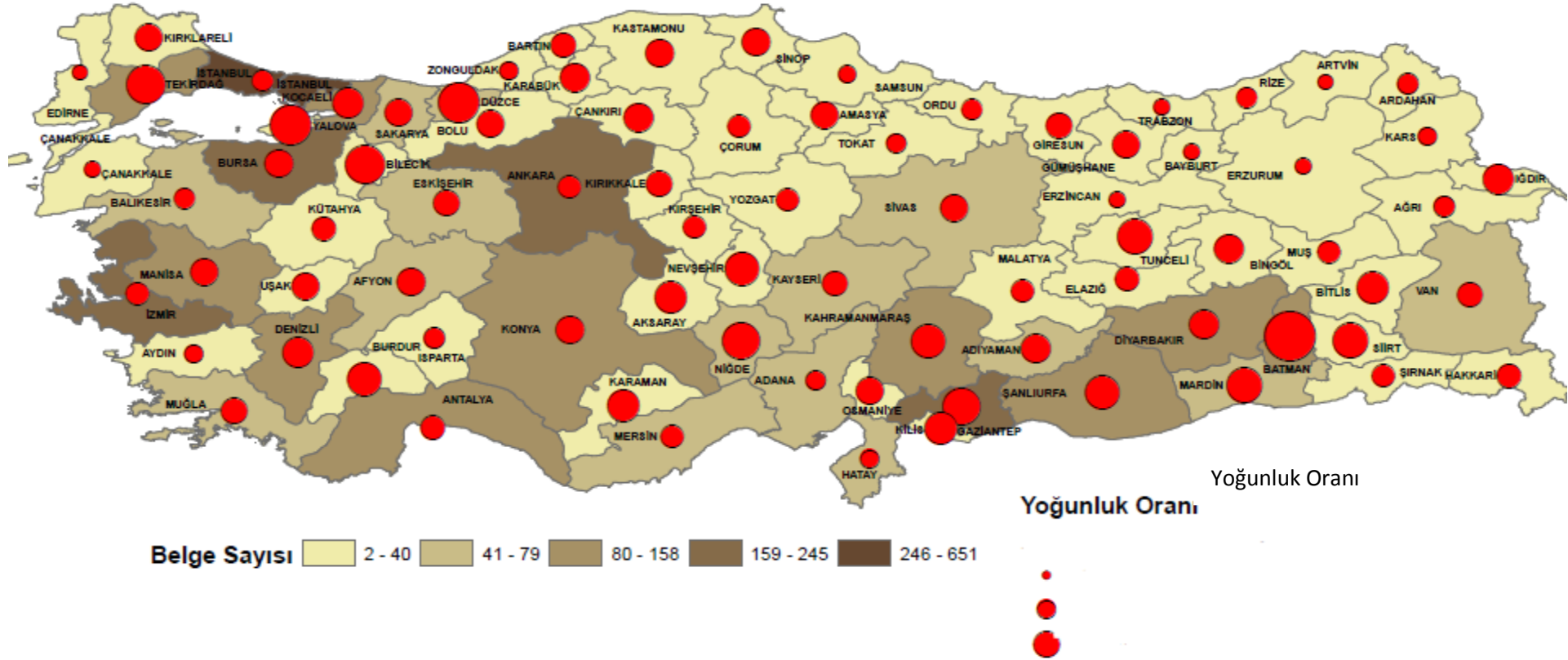
Yıllar İtibariyle Yatırım Teşvik Belgesi Yatırım Bilgileri

Bölgemizde (TRC3 Bölgesi: Mardin, Batman, Şırnak, Siirt), 2013 yılında enerji hariç düzenlenen yatırım teşvik belgesi sayısı (213 adet) bir önceki yılda (2012) düzenlenen belge sayısının (102 adet) **iki katından fazla** (%108) artmıştır. firmaların istihdam etmeyi düşündükleri kişi sayısı bir önceki yılın **bir buçuk katını** aşmıştır (%76). Sabit yatırım miktarı ise bir önceki yıla göre %7 civarında artmıştır. Haziran 2012'de yürürlüğe giren Yeni Teşvik Sistemi uygulamaları bu durum üzerinde etkili olmuştur. Yeni Teşvik paketinde ekonomik gelişmişlik düzeyine göre iller 6 bölgeye ayrılmış ve Bölgemiz Yeni Teşvik Sistemi'nde en avantajlı bölge konumunda olan 6. Bölge içerisinde yer almıştır. 6. Bölge, ekonomik ve sosyal olarak görece az gelişmiş 15 ili kapsamaktadır. Bu bölgede TRC3 Bölge illeri olan Mardin, Batman, Şırnak, Siirt dışında diğer GAP illerinden (TRC) Diyarbakır ile Şanlıurfa bulunmaktadır. Bu illerin dışında 6. Bölge Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Hakkari, Iğdır, Kars, Muş ve Van illerini kapsamaktadır. Bölgesel Teşvik Uygulaması kapsamında bu illerde asgari sabit yatırım tutarının üzerinde gerçekleştirilen yatırımlar, sektör ayrımı yapılmaksızın bölgesel desteklerden yararlandırılmaktadır.

Analiz: Yıllar İtibariyle Yatırım Teşvik Belgeli Yatırım Bilgileri (Enerji Yatırımları Hariç)

2013 Yılı Alınan Yatırım Belge Sayısının 20 Yaş Üstü Toplam Nüfusa Göre Oranı

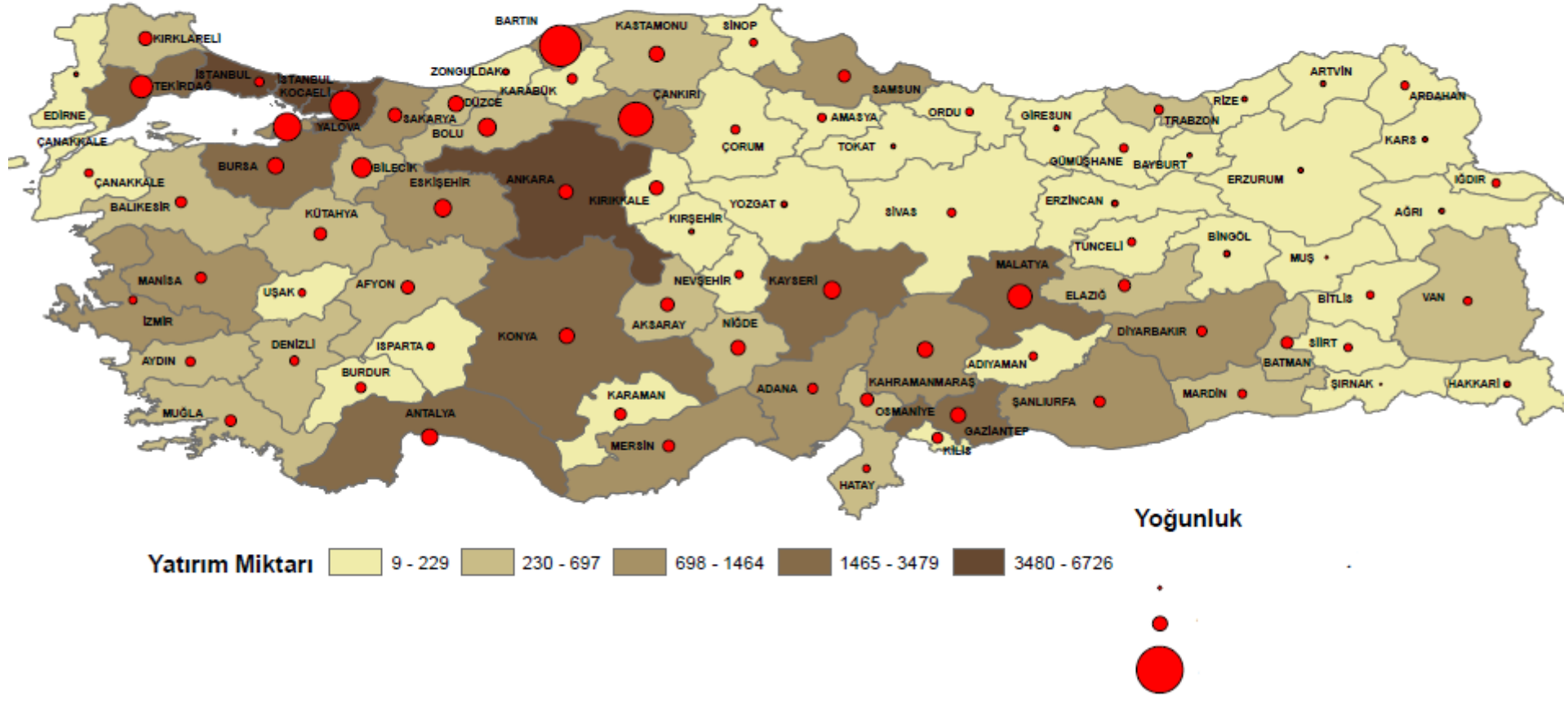
Yoğunluk Oranı

Yoğunluk Oranı

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

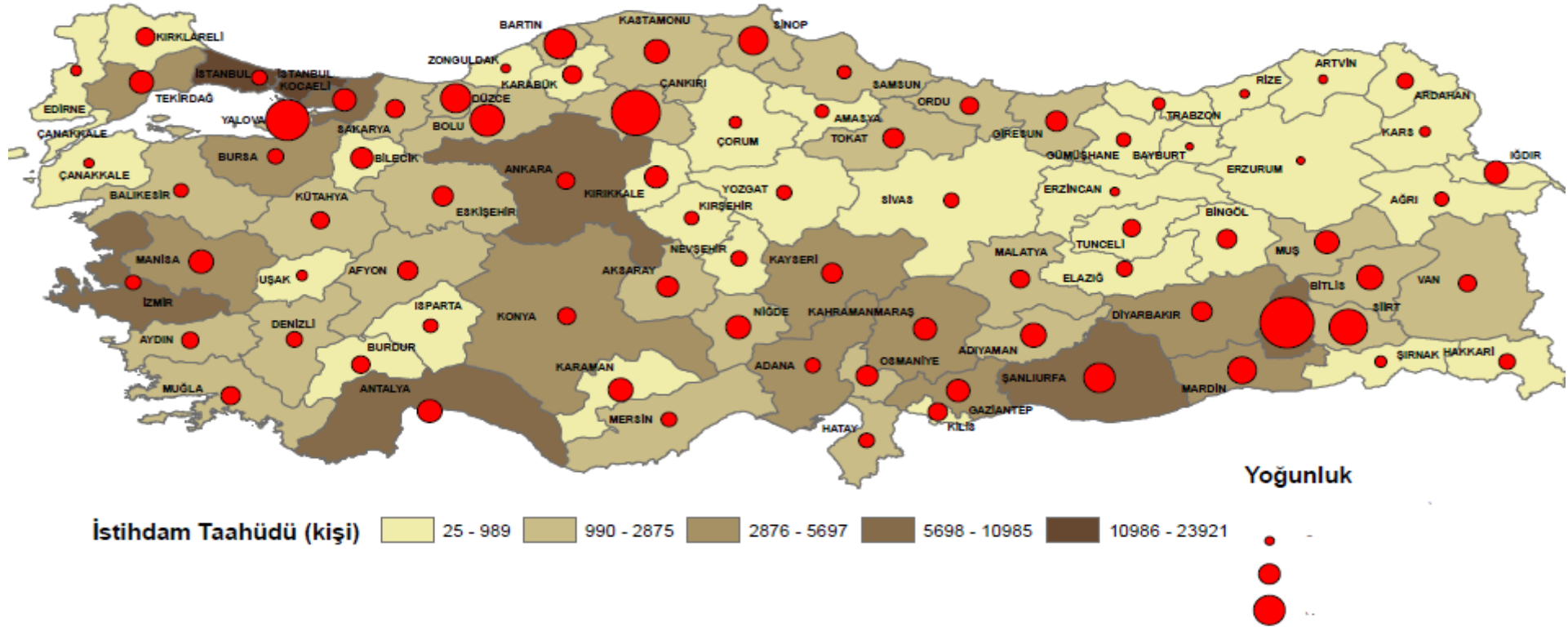
2013 yılı alınan yatırım belge sayısının 20 yaş üstü toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **Batman** ili birinci sırada yer almaktadır. Batman ilini **Yalova** ve **Düzce** izlemektedir. 6. Bölgede yer alan **Şanlıurfa** alınan toplam yatırım belge sayısında 8. Sırada bulunurken, nüfusa göre yoğunlukta 12. Sırada yer almaktadır. Toplam alınan yatırım belge sayısında 12. Sırada yer alan **Diyarbakır** ili, nüfusa göre yoğunlukta 24. Sırada yer almaktadır. TRC3 illerine baktığımızda ise; toplam belge sayısında 14. Sırada yer alan **Batman** ili nüfusa göre yoğunlukta **1. Sırada** yer almaktadır. Belge sayısında 46. Sırada yer alan **Siirt** ili nüfusa göre yoğunlukta **8. Sırada** yer almaktadır. Belge sayısında 19. Sırada yer alan **Mardin** ili nüfusa göre yoğunlukta **10. Sırada** yer almaktadır. Belge sayısında 68. Sırada yer alan **Şırnak** ili nüfusa göre yoğunlukta **57. Sırada** yer almaktadır.

2013 Yılı Sabit Yatırım Tutarı (₺) ve Toplam Nüfusa Göre Oranı

2013 yılı yapılan toplam sabit yatırım miktarının toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **Bartın** ili birinci sırada yer almaktadır. Bartın ilini **Çankırı** ve **Kocaeli** izlemektedir. 6. Bölgede yer alan **Şanlıurfa**, yapılan toplam sabit yatırım miktarında **15.** Sırada bulunurken, nüfusa göre yoğunlukta **32.** Sırada yer almaktadır. Toplam sabit yatırım miktarında **22.** Sırada yer alan **Diyarbakır** ili, nüfusa göre yoğunlukta **39.** Sırada yer almaktadır. TRC3 illerine baktığımızda ise; sabit yatırım miktarında **37.** Sırada yer alan **Batman** ili nüfusa göre yoğunlukta **29.** Sırada yer almaktadır. Sabit yatırım miktarında 55. Sırada yer alan **Siirt** ili nüfusa göre yoğunlukta **49.** Sırada yer almaktadır. Sabit yatırım miktarında **43.** Sırada yer alan **Mardin** ili nüfusa göre yoğunlukta **55.** Sırada yer almaktadır. Sabit yatırım miktarında 78. Sırada yer alan **Şırnak** ili nüfusa göre yoğunlukta **81.** Sırada yer almaktadır.

2013 Yılı İstihdam Taahüdü ve 20-70 Yaş Arası Toplam Nüfusa Göre Oranı

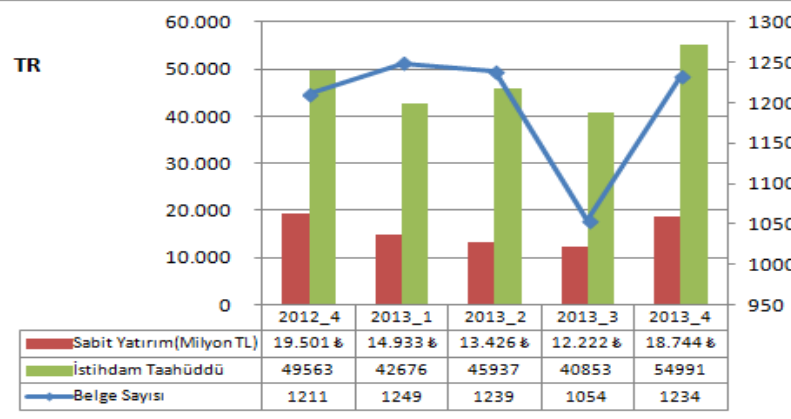
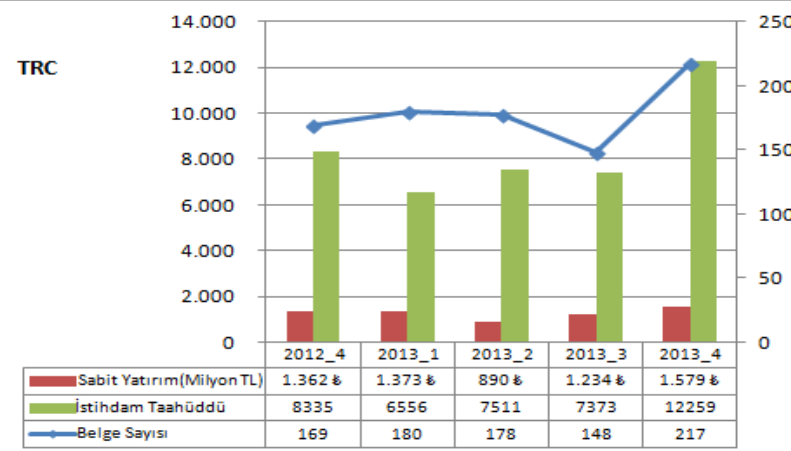
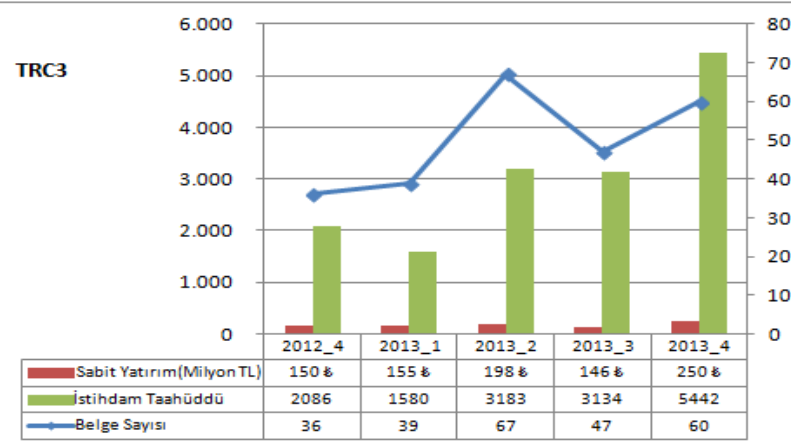
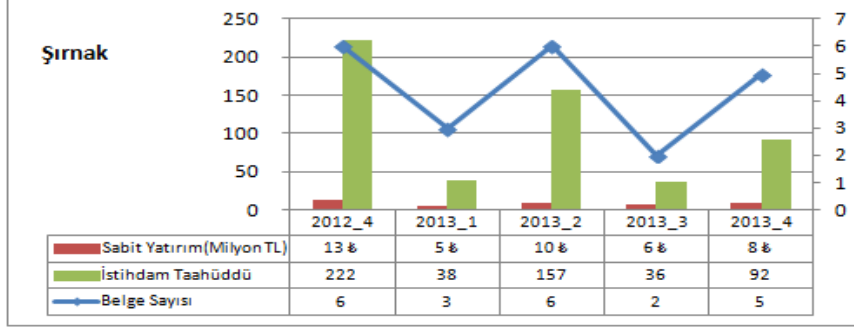
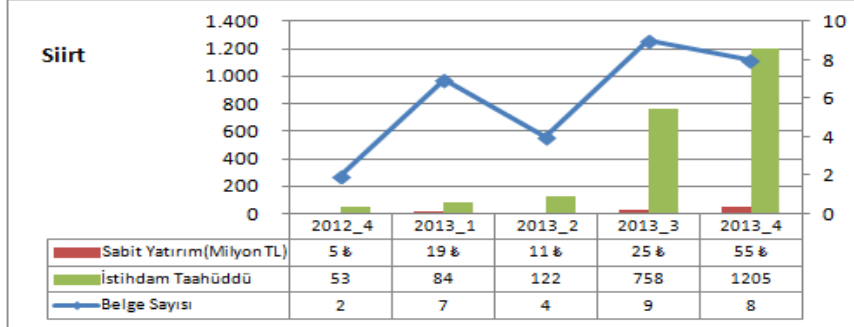
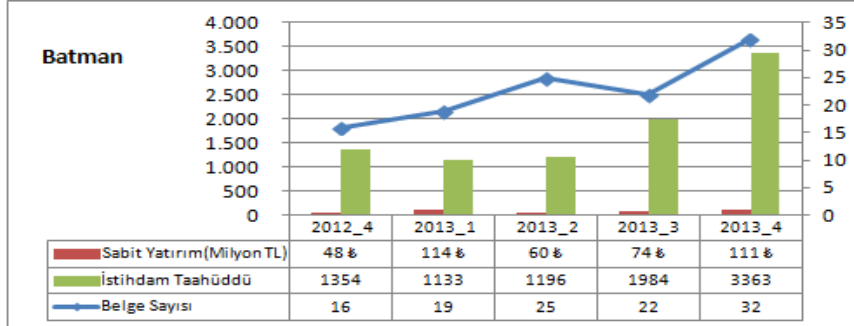
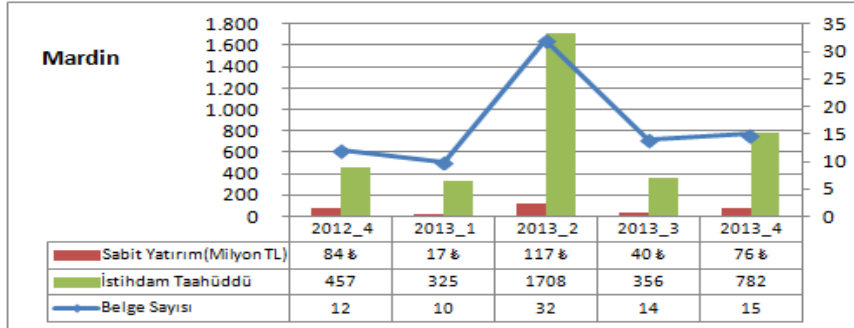

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

2013 yılı toplam istihdam taahüdü'nün 20-70 yaş aralığındaki toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **Batman** ili birinci sırada yer almaktadır. **Batman** ilini **Çankırı** ve **Yalova** izlemektedir. 6. Bölgede yer alan **Şanlıurfa**, toplam istihdam taahüdü miktarında **3.** Sırada bulunurken, nüfusa göre yoğunlukta da **7.** Sırada yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında **12.** Sırada yer alan **Diyarbakır** ili, nüfusa göre yoğunlukta **31.** Sırada yer almaktadır. TRC3 illerine baktığımızda ise; toplam istihdam taahüdü miktarında **5.** Sırada yer alan **Batman** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta **1. Sırada** yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında **27. Sırada** yer alan **Siirt** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta **4. Sırada** yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında **16. Sırada** yer alan **Mardin** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta **10. Sırada** yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında **69. Sırada** yer alan **Şırnak** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta **71. Sırada** yer almaktadır.

2012 ve 2013 Yılları Dönemler İtibarıyla Yatırım Teşvik Belgesi Yatırım Bilgileri (Enerji Yatırımları Hariç)

2012 yılı dördüncü çeyrek döneminden başlayarak 2013 yılı dördüncü çeyrek döneme kadar yatırım teşvik bilgileri incelendiğinde;

Türkiye geneli

2013 yılı dördüncü çeyrekte alınan belge sayısında %17'lik , sabit yatırım miktarında %53'lük ve istihdamda %35'lik bir artma olduğu görülmektedir.

TRC Bölgesine

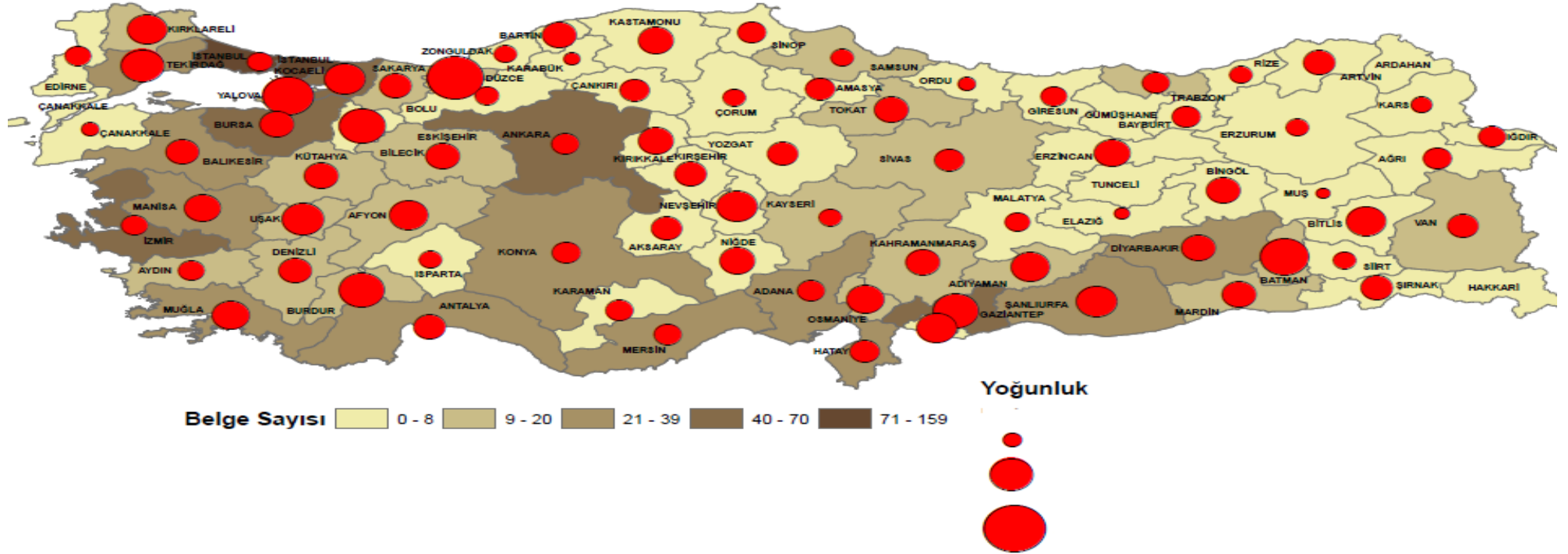
bakıldığında; 2013 yılı dördüncü çeyrekte alınan belge sayısında %46'lık , sabit yatırım miktarında %28'lik ve istihdamda %66'luk bir artma olduğu görülmektedir.

TRC 3 Bölgesine

bakıldığında; 2013 yılı dördüncü çeyrekte alınan belge sayısında %28'lik , sabit yatırım miktarında %71'lik ve istihdamda %74'luk bir artma olduğu görülmektedir.

Analiz: 2013 Yıllı Dördüncü Dönem İtibarıyla Yatırım Teşvik Belgeli Yatırım Bilgileri (Enerji Yatırımları Hariç)

2013 Yılı 4. Çeyrek Yatırım Belge Sayısı ve 20 Yaş Üstü Toplam Nüfusa Göre Oranı

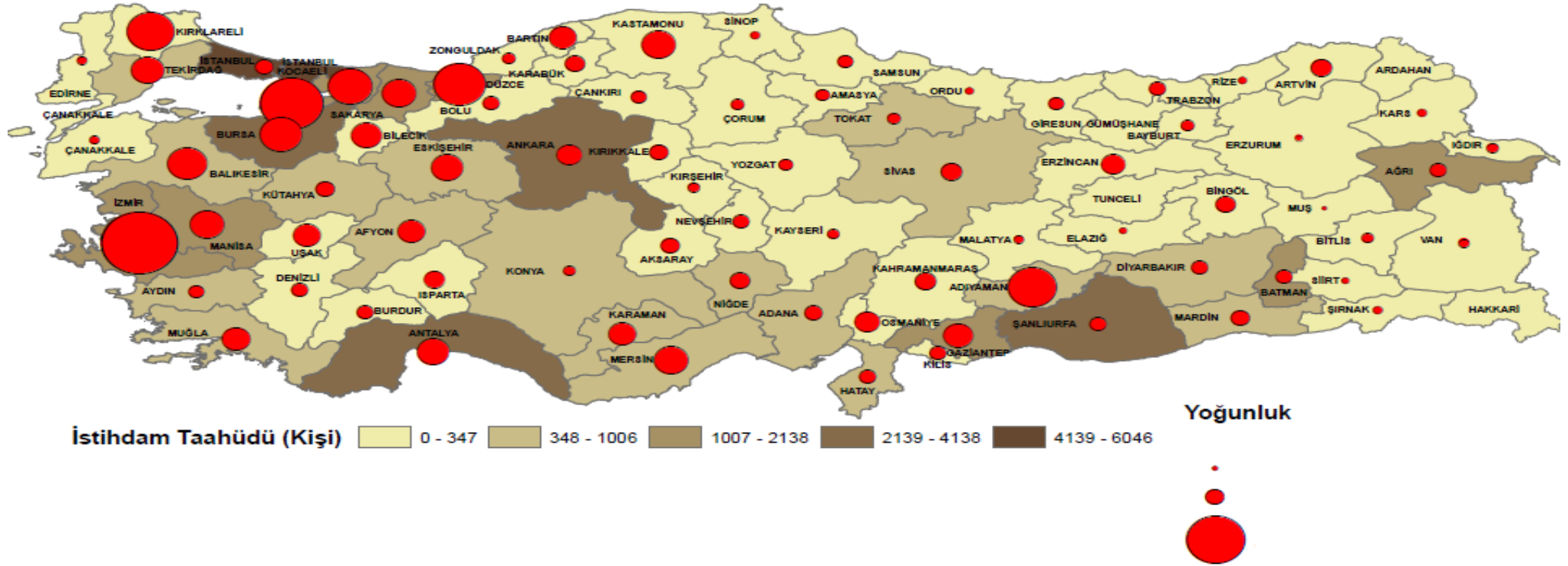
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

2013 yılı dördüncü çeyrekte alınan yatırım belge sayısının 20 yaş üstü toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **Düzce** ili birinci sırada yer almaktadır. Düzce ilini **Yalova** ve **Batman** izlemektedir. 6. Bölgede yer alan **Şanlıurfa** alınan toplam yatırım belge sayısında **8. Sırada** bulunurken, nüfusa göre yoğunlukta **9. Sırada** yer almaktadır. Toplam alınan yatırım belge sayısında **13. Sırada** yer alan **Diyarbakır** ili, nüfusa göre yoğunlukta **22. Sırada** yer almaktadır. TRC3 illerine baktığımızda ise; toplam belge sayısında **23. Sırada** yer alan **Batman** ili nüfusa göre yoğunlukta **3. Sırada** yer almaktadır. Belge sayısında **30. Sırada** yer alan **Mardin** ili nüfusa göre yoğunlukta **27. Sırada** yer almaktadır. Belge sayısında **51. Sırada** yer alan **Şırnak** ili nüfusa göre yoğunlukta **33. Sırada** yer almaktadır. Belge sayısında **74. Sırada** yer alan **Siirt** ili nüfusa göre yoğunlukta **69. Sırada** yer almaktadır.

2013 Yılı 4. Çeyrek İstihdam Taahüdü ve 20-70 Yaş Arası Toplam Nüfusa Göre Oranı

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

2013 yılı dördüncü çeyrekte toplam istihdam taahüdü'nün 20-70 yaş aralığındaki toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **Ağrı** ili birinci sırada yer almaktadır. **Ağrı** ilini **Yalova** ve **Düzce** izlemektedir. 6. Bölgede yer alan **Şanlıurfa**, toplam istihdam taahüdü miktarında 3. Sırada bulunurken, nüfusa göre yoğunlukta da 5. Sırada yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında 14. Sırada yer alan **Diyarbakır** ili, nüfusa göre yoğunlukta 23. Sırada yer almaktadır. TRC3 illerine baktığımızda ise; toplam istihdam taahüdü miktarında 11. Sırada yer alan **Batman** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta 4. Sırada yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında 27. Sırada yer alan **Mardin** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta 24. Sırada yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında 48. Sırada yer alan **Şırnak** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta 34. Sırada yer almaktadır. Toplam istihdam taahüdü miktarında 70. Sırada yer alan **Siirt** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta 65. Sırada yer almaktadır.

KURULAN-KAPANAN İŞLETME SAYILARI

2011-2012 Yılları Kurulan ve Kapanan İşletme (Şirketler, Kooperatifler ve Gerçek Kişi Ticari İşletmeler) İstatistiklerinin Karşılaştırılması

İl/Bölge Adı	2012 Ocak-Aralık (Oniki Aylık)			2011 Ocak-Aralık (Oniki Aylık)			Değişim %	
	Kurulan	Kapanan	Kurulan/Kapanan	Kurulan	Kapanan	Kurulan/Kapanan	Kurulan	Kapanan
Adıyaman	237	121	2,0	252	174	1,4	-6	-44
Gaziantep	1.764	515	3,4	1.742	643	2,7	1	-25
Kilis	94	76	1,2	67	77	0,9	29	-1
Diyarbakır	824	374	2,2	944	1.147	0,8	-15	-207
Şanlıurfa	1.160	594	2,0	1.168	297	3,9	-1	50
Mardin	548	110	5,0	464	141	3,3	15	-28
Batman	338	143	2,4	278	108	2,6	18	24
Şırnak	187	39	4,8	233	58	4,0	-25	-49
Siirt	87	39	2,2	86	50	1,7	1	-28
TRC3	1.160	331	3,5	1.061	357	3,0	9	-8
TRC	5.239	2.011	2,6	5.234	2.695	1,9	0	-34
TR	107.219	69.523	1,5	114.872	80.787	1,4	-7	-16

Bölgemizde, 2012 yılında toplam 1.160 işletme kurulmuş, 331 işletme kapanmıştır. Kurulan işletme sayısında bir önceki yılın toplamına göre %9 artış gözlenirken, kapanan işletme sayısında %8 oranında düşüş meydana gelmiştir.

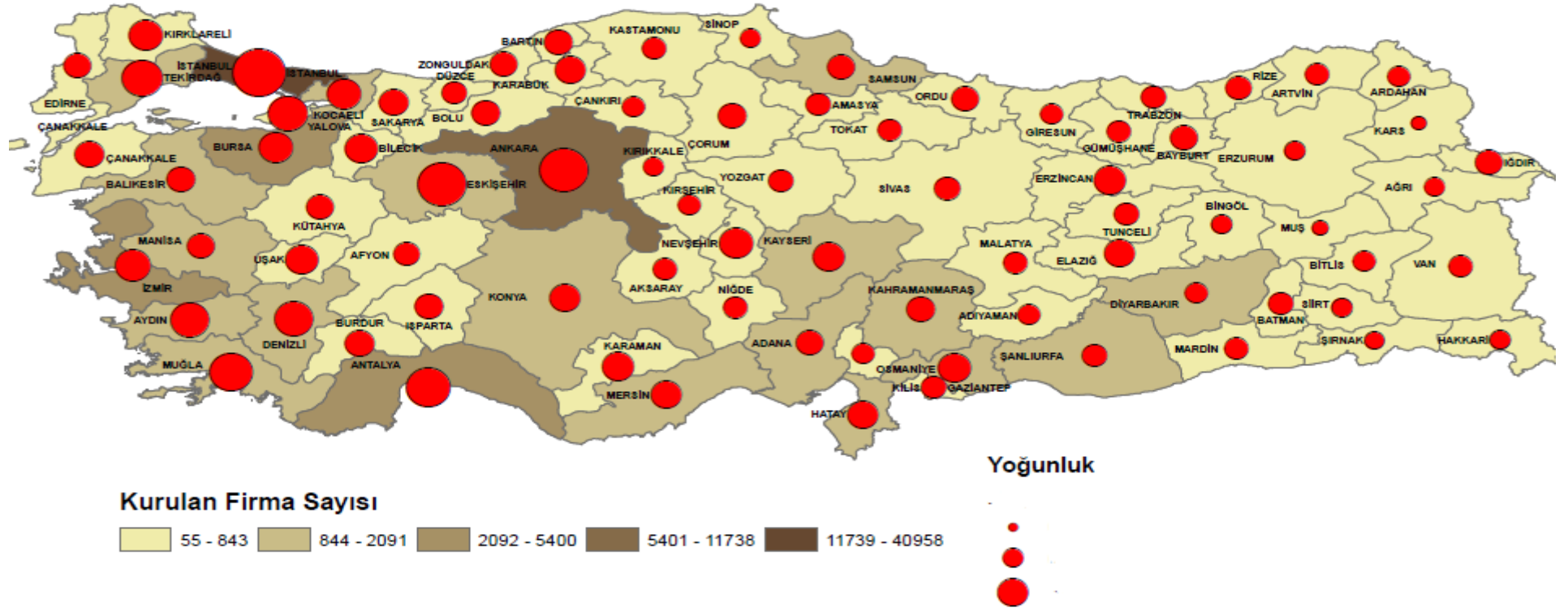
2012 ve 2013 Yılları Kurulan ve Kapanan İşletme (Şirketler, Kooperatifler ve Gerçek Kişi Ticari İşletmeler) İstatistiklerinin Karşılaştırılması

İl/Bölge Adı	2012 OCAK-ARALIK (ONİKİ AYLIK)			2013 OCAK-ARALIK (ONİKİ AYLIK)			Değişim %	
	Kurulan	Kapanan	Kurulan/Kapanan	Kurulan	Kapanan	Kurulan/Kapanan	Kurulan	Kapanan
ADİYAMAN	237	128	1,85	321	144	2,23	26,2	11,1
GAZİANTEP	1764	521	3,39	2063	552	3,74	14,5	5,6
KİLİS	94	76	1,24	86	93	0,92	-9,3	18,3
DİYARBAKIR	824	379	2,17	946	277	3,42	12,9	-36,8
Ş.URFA	1160	599	1,94	1229	458	2,68	5,6	-30,8
MARDİN	548	110	4,98	476	120	3,97	-15,1	8,3
BATMAN	338	145	2,33	369	81	4,56	8,4	-79,0
ŞIRNAK	187	42	4,45	186	24	7,75	-0,5	-75,0
SİİRT	87	39	2,23	140	41	3,41	37,9	4,9
TRC3	1160	336	3,45	1171	266	4,40	0,9	-26,3
TRC	5239	2039	2,57	5816	1790	3,25	9,9	-13,9
TR	107219	71006	1,51	108930	101838	1,07	1,6	30,3

Bölgemizde, 2013 yılında toplam 1.171 işletme kurulmuş, 266 işletme kapanmıştır. Kurulan işletme sayısında bir önceki yılın toplamına göre %1 artış gözlenirken, kapanan işletme sayısında %26 oranında düşüş meydana gelmiştir.

Analiz: 2013 Yılı Kurulan ve Kapanan İşletme (Şirketler, Kooperatifler ve Gerçek Kişi Ticari İşletmeler) İstatistiklerinin Karşılaştırılması

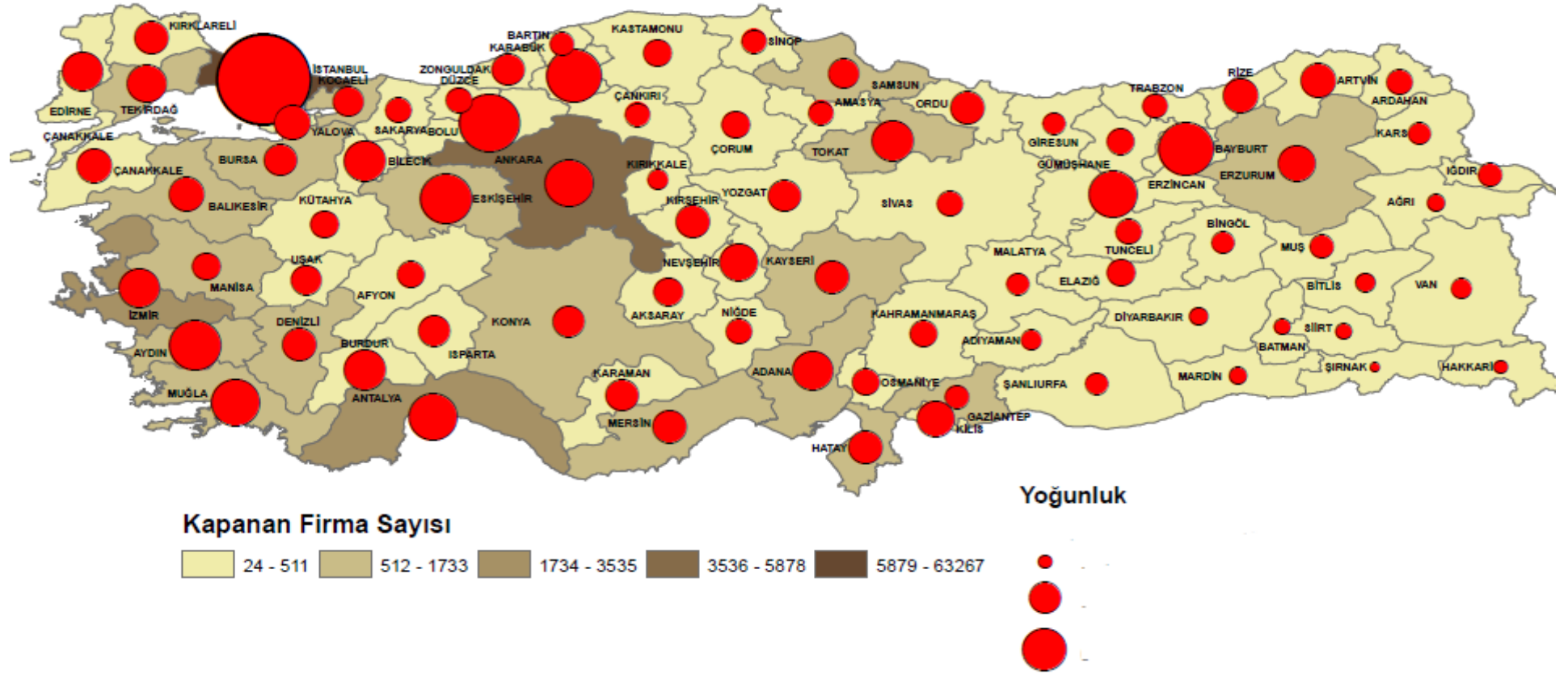
2013 Yılı Kurulan Firma Sayısı ve Toplam Nüfusa Göre Yoğunluk Oranı

Kaynak: TOBB

2013 yılı kurulan toplam firma sayısının toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **İstanbul** ili birinci sırada yer almaktadır. **İstanbul** ilini **Eskişehir** ve **Ankara** izlemektedir. TRC3 illerine baktığımızda ise; yeni kurulan firma sayısında **40. Sırada** yer alan **Batman** ili nüfusa göre yoğunlukta **48. Sırada** yer almaktadır. Yeni kurulan firma sayısında **31. Sırada** yer alan **Mardin** ili nüfusa göre yoğunlukta **59. Sırada** yer almaktadır. Yeni kurulan firma sayısında **67. Sırada** yer alan **Siirt** ili nüfusa göre yoğunlukta **75. Sırada** yer almaktadır. Yeni kurulan firma sayısında **63. Sırada** yer alan **Şırnak** ili nüfusa göre yoğunlukta **79. Sırada** yer almaktadır. Nüfusa göre yoğunluk analizinde TRC3 Bölgesinin bütün illeri negatif bir şekilde etkilenmiştir.

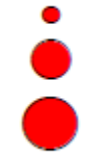
2013 Yılı Kapanan Firma Sayısı ve Toplam Nüfusa Göre Yoğunluk Oranı

Kapanan Firma Sayısı

24 - 511 512 - 1733 1734 - 3535 3536 - 5878 5879 - 63267

Yoğunluk

Kaynak: TOBB

2013 yılı kapanan toplam firma sayısının toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **İstanbul** ili en fazla kapanan firma sayısı ile birinci sırada yer almaktadır. İstanbul ilini **Bolu** ve **Bayburt** izlemektedir. TRC3 illerine baktığımızda ise; kapanan firma sayısında **81. Sırada** yer alan **Şırnak** ili nüfusa göre yoğunlukta **81. Sırada** yer almaktadır. Kapanan firma sayısında **77. Sırada** yer alan **Siirt** ili nüfusa göre yoğunlukta **79. Sırada** yer almaktadır. Kapanan firma sayısında **68. Sırada** yer alan **Batman** ili nüfusa göre yoğunlukta **78. Sırada** yer almaktadır. Kapanan firma sayısında **61. Sırada** yer alan **Mardin** ili nüfusa göre yoğunlukta **77. Sırada** yer almaktadır. Nüfusa göre yoğunluk analizinde son sıralarda yer almak, iller için olumlu bir anlam taşımaktadır.

SANAYİ KAPASİTE RAPORU VE ÇALIŞAN İSTATİSTİKLERİ

2011 Yılı Sanayi Kapasite Raporu ve Çalışan İstatistikleri

İl/Bölge Adı	Kapasite Rapor Sayısı	Mühendis	Teknisyen	Usta	İşçi	İdari	Diğer	Toplam
Adıyaman	231	83	134	700	6.068	300	15	7.300
Gaziantep	1.879	1.462	1.505	4.926	45.749	5.347	245	59.234
Kilis	62	39	43	110	747	113	4	1.056
Diyarbakır	403	329	325	1.253	8.970	1.151	0	12.028
Şanlıurfa	506	140	133	926	6.997	479	61	8.736
Mardin	192	121	55	292	2.652	354	0	3.474
Batman	158	139	158	693	2.865	517	0	4.372
Şırnak	48	45	121	156	723	131	3	1.179
Siirt	52	74	64	344	804	292	0	1.578
TRC3	450	379	398	1.485	7.044	1.294	3	10.603
TRC	3.531	2.432	2.538	9.400	75.575	8.684	328	98.957
TR	57.041	85.444	88.007	160.168	1.531.858	225.400	17.111	2.107.988

Kaynak: TOBB

Not: 2011 Yılı Sanayi Kapasite Raporu ve Çalışan İstatistikleri, 2009-2011 yılları arasında düzenlenmiş ve 2011 yılı sonu itibari ile geçerliliği devam eden Kapasite Raporlarındaki bilgilerden derlenmiştir.

2012 Yılı Sanayi Kapasite Raporu ve Çalışan İstatistikleri

İl/Bölge Adı	Kapasite Rapor Sayısı	Mühendis	Teknisyen	Usta	İşçi	İdari	Diğer	Toplam
Adıyaman	228	131	223	751	6.648	380	11	8.144
Gaziantep	2.009	1.588	1.968	5.430	59.449	6.361	242	75.038
Kilis	68	41	39	97	608	114	4	903
Diyarbakır	440	328	427	1.294	9.465	1.276	0	12.790
Şanlıurfa	565	178	130	1.069	9.510	522	155	11.564
Mardin	226	155	82	361	3.583	390	12	4.583
Batman	152	124	131	676	3.441	508	0	4.880
Şırnak	70	65	176	243	1.009	227	3	1.723
Siirt	55	75	100	231	1.163	141	0	1.710
TRC3	503	419	489	1.511	9.196	1.266	15	12.896
TRC	3.813	2.685	3.276	10.152	94.876	9.919	427	121.335
TR	63.937	94.629	98.896	182.344	1.774.090	262.066	22.160	2.434.185

Kaynak: TOBB

2012 yılı TOBB verilerine göre Bölgedeki kapasite rapor sayısı 503 ve toplam çalışan sayısı 12.896'dır.

Bölgedeki çalışanların büyük bir kısmını işçi grubu oluşturmaktadır (yaklaşık %71).

2012 yılı sonu itibari ile geçerliliği devam eden Kapasite Raporları İstatistiklerine göre En Çok Kodlanan 5 Ürün (TR için 10 Ürün)

İl	Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Raporu Sayısı	Bölge	Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Raporu Sayısı
TRC31 (Mardin)	1	10.61.40.50.00	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	33	TRC3	1	10.61.40.50.00	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	39
	2	10.61.21.00.02	Ekmeklik ve kaplıca (kızıl) buğday unu	15		2	23.63.10.00.00	Hazır beton	27
	3	13.10.25.00.00	Pamuk (kardelenmiş veya taranmış)	15		3	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	26
	4	10.41.41.90.02	Pamuk tohumu yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	14		4	10.61.21.00.02	Ekmeklik ve kaplıca (kızıl) buğday unu	21
	5	23.63.10.00.00	Hazır beton	13		5	13.10.25.00.00	Pamuk (kardelenmiş veya taranmış)	15
TRC32 (Batman)	1	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	15	TRC	1	10.41.41.90.02	Pamuk tohumu yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	241
	2	20.30.22.79.00	Organik kompozit solventler ve incelticiler (tiner), kaplamalarla ve mürekkeplerle birlikte kullanılan (bütil asetat esaslı olanlar hariç)	9		2	13.10.25.00.00	Pamuk (kardelenmiş veya taranmış)	226
	3	23.63.10.00.00	Hazır beton	8		3	13.93.11.00.04	Makine halıları (dügümlü olanlar)	148
	4	10.61.21.00.02	Ekmeklik ve kaplıca (kızıl) buğday unu	6		4	10.39.23.90.05	B. y.s. işlenmiş veya saklanmış sert kabuklu yemişler (ceviz, leblebi, sert kabuklu tropikal meyveler vb.) ile diğer tohumlar ve karışımları (sirke veya asetik asitle hazırlananlar, dondurulmuş olanlar, püre ve ezmeler, şekerle korunmuş olanlar hariç)	122
	5	10.61.40.50.00	Kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)	6		5	10.39.23.90.04	Kavrulmuş badem ve Antep fıstığı	94
TRC33 (Şırnak)	1	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	7	TR	1	10.71.11.00.01	Ekmek - normal	1616
	2	08.99.10.00.00	Bitüm ve asfalt, doğa; asfaltitler ve asfaltlı kayalar (asfaltit - tuvenan)	6		2	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	1416
	3	08.12.12.30.02	Mıdır	5		3	14.14.30.00.01	Tişört, fanila, atlet vs. giyim eşyası; pamuktan (örgü (triko) veya tiğ işi (kroşe))	1384
	4	10.71.11.00.01	Ekmek - normal	4		4	08.12.12.30.02	Mıdır	1274
	5	35.11.10.20.00	Konvansiyonel termal elektrik, kombine ısı ve enerji tesisleri (fosil yakıtları, biyo kütleler veya atıklar kullanan kombine ısı ve enerji tesisleri ile üretilen)	4		5	23.63.10.00.00	Hazır beton	1188
TRC34 (Siirt)	1	08.12.12.10.00	Çakıl taşları (beton agregaları, kara yolu yapımı veya demir yolu balastı ya da diğer balastlama işleri için kullanılanlar); yuvarlak çakıl ve çakmaktaşı	6		6	82.92.10.00.01	Gıda maddelerinin ambalajlanması ve dolumu	1184
	2	23.63.10.00.00	Hazır beton	6		7	31.09.13.00.00	Diğer ahşap mobilyalar (yatak odası, yemek odası, oturma odası, mutfak, büro, tıbbi, cerrahi, dişçilik/veterinerlik mobilyaları ile hi-fi, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasalar ve dolaplar hariç)	1038
	3	56.29.19.00.01	Sözleşme esasına dayalı diğer yiyecek hizmetleri (Yemek fabrikaları ve toplu yemek mutfakları)	4		8	14.14.23.00.00	Kadınlar veya kız çocukları için bluz, gömlek ve gömlek bluzlar (örgü (triko) veya tiğ işi (kroşe) hariç)	944
	4	10.51.40.50.02	Beyaz peynir	3		9	38.32.33.00.01	Plastik ikincil hammaddeler	900
	5	10.51.52.41.00	Kesilmiş süt, krema, yoğurt ve diğer mayalı ürünler	3		10	31.09.12.30.00	Ahşap yatak odası mobilyaları (duvarlara gömme dolaplar için bağlantı parçaları, yatak destekleri, lambalar ve aydınlatma parçaları, ayaklı aynalar, koltuklar hariç)	836

Kaynak: TOBB

2012 yılı Kapasite Raporları İstatistiklerine göre, Bölgemizde en çok kodlanan ürün “kepek, kavuz ve diğer artıklar (buğdayın kalburdan geçirilmesi, öğütülmesi veya diğer işlemleri sonucunda kalan)” olmuştur. En çok kodlanan faaliyetler listesinde ise “öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı” ilk sırayı almıştır. Türkiye için en çok kodlanan faaliyetler listesinde bu faaliyet onuncu sırada yer almıştır.

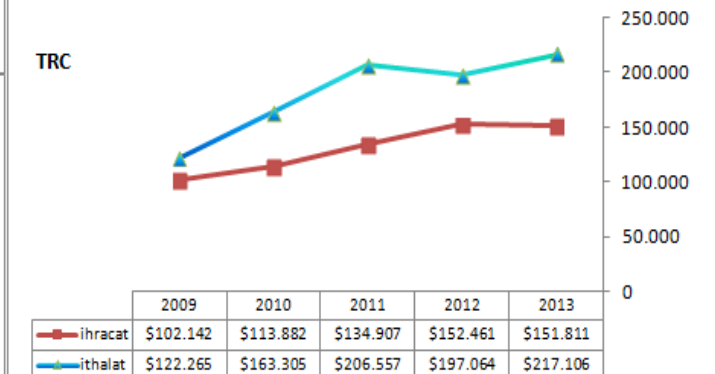
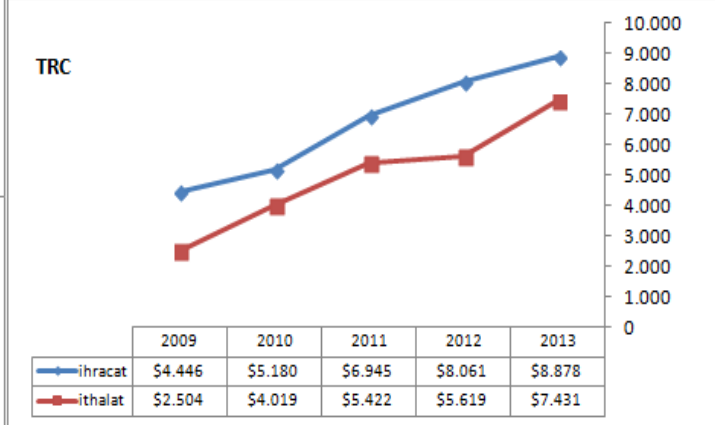
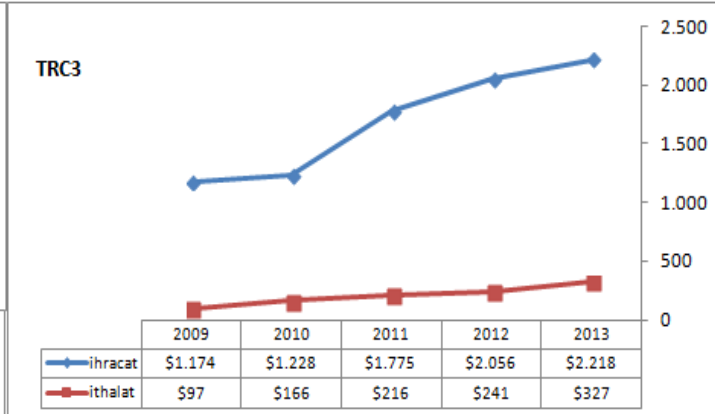
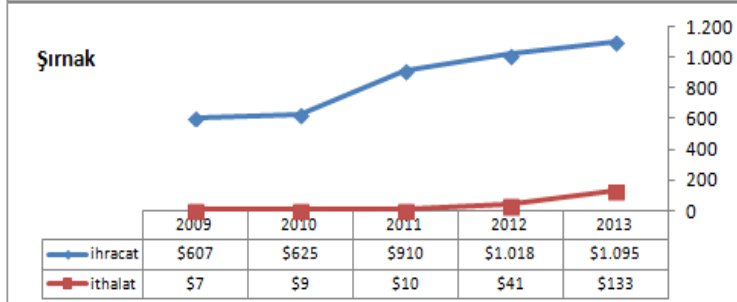
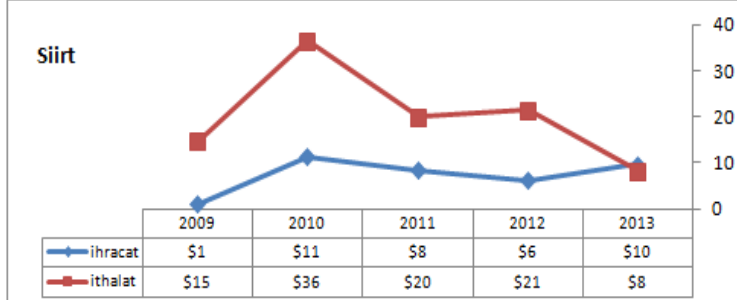
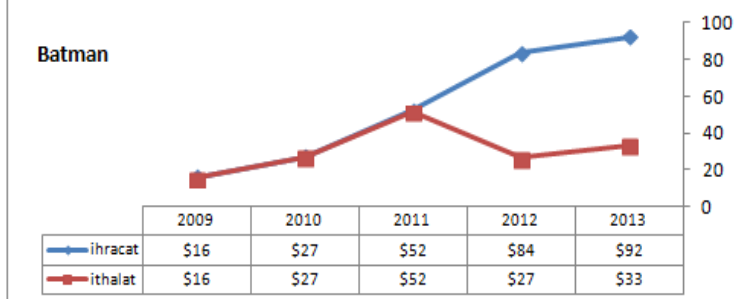
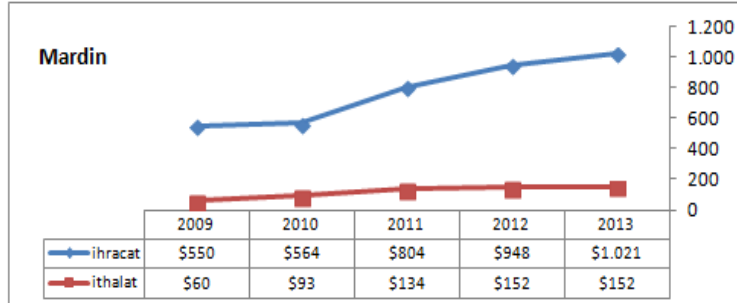
2012 yılı sonu itibari ile geçerliliği devam eden Kapasite Raporları İstatistiklerine göre En Çok Kodlanan 5 Faaliyet (TR için 10 Faaliyet)

İl	Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı	Bölge	Sıra	Kodu	Açıklama	Kapasite Rapor Sayısı
TRC31 (Mardin)	1	10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	58	TRC3	1	10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	73
	2	10.41	Sıvı ve katı yağ imalatı	16		2	56.29	Diğer yiyecek hizmeti faaliyetleri	29
	3	13.10	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	15		3	23.63	Hazır beton imalatı	28
	4	23.63	Hazır beton imalatı	13		4	08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	17
	5	23.61	İnşaat amaçlı beton ürünleri imalatı	11		5	10.41	Sıvı ve katı yağ imalatı	16
TRC32 (Batman)	1	56.29	Diğer yiyecek hizmeti faaliyetleri	17	TRC	1	13.10	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	463
	2	20.30	Boya, vernik ve benzeri kaplayıcı maddeler ile matbaa mürekkebi ve macun imalatı	12		2	10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	277
	3	10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	10		3	10.41	Sıvı ve katı yağ imalatı	276
	4	14.13	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	10		4	10.39	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	251
	5	23.63	Hazır beton imalatı	9		5	13.93	Halı ve kilim imalatı	164
TRC33 (Şirnak)	1	08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	9	TR	1	14.14	İç giyim eşyası imalatı	2167
	2	56.29	Diğer yiyecek hizmeti faaliyetleri	7		2	14.13	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	1643
	3	82.92	Paketleme faaliyetleri	6		3	10.39	Başka yerde sınıflandırılmamış meyve ve sebzelerin işlenmesi ve saklanması	1588
	4	08.99	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer madencilik ve taş ocakçılığı	6		4	08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	1224
	5	10.71	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	5		5	13.20	Dokuma	1186
TRC34 (Siirt)	1	08.12	Çakıl ve kum ocaklarının faaliyetleri; kil ve kaolin çıkarımı	8		6	10.41	Sıvı ve katı yağ imalatı	1174
	2	23.63	Hazır beton imalatı	6		7	14.19	Diğer giyim eşyalarının ve giysi aksesuarlarının imalatı	1029
	3	10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	5		8	13.10	Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi	995
	4	56.29	Diğer yiyecek hizmeti faaliyetleri	5		9	22.29	Diğer plastik ürünlerin imalatı	927
	5	82.92	Paketleme faaliyetleri	4		10	10.61	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	907

Kaynak: TOBB

DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ

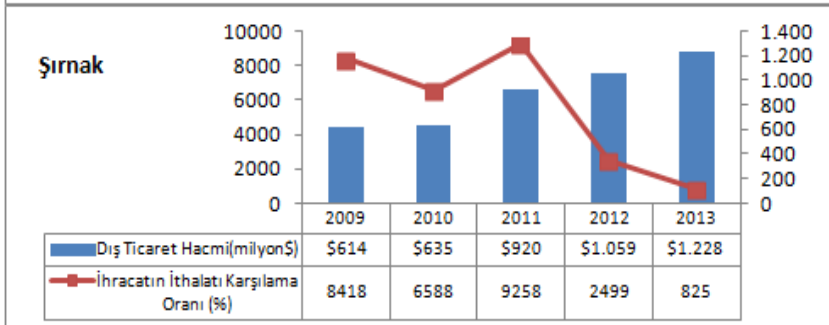
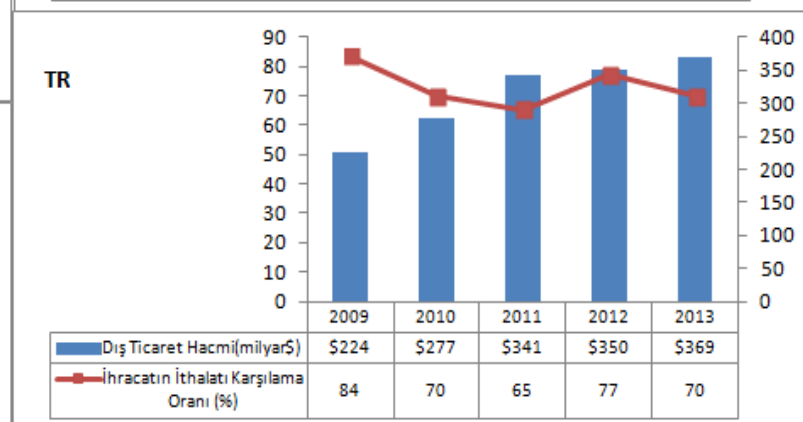
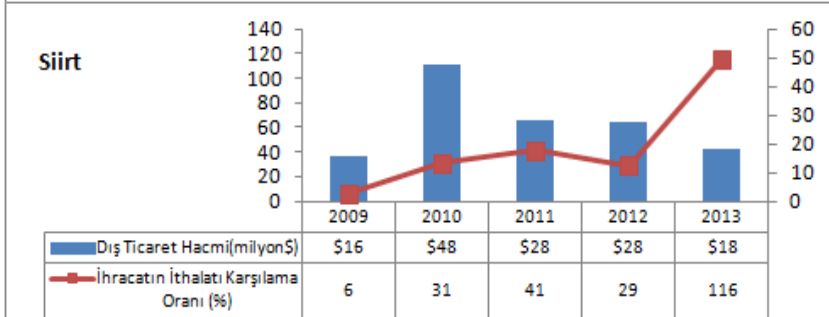
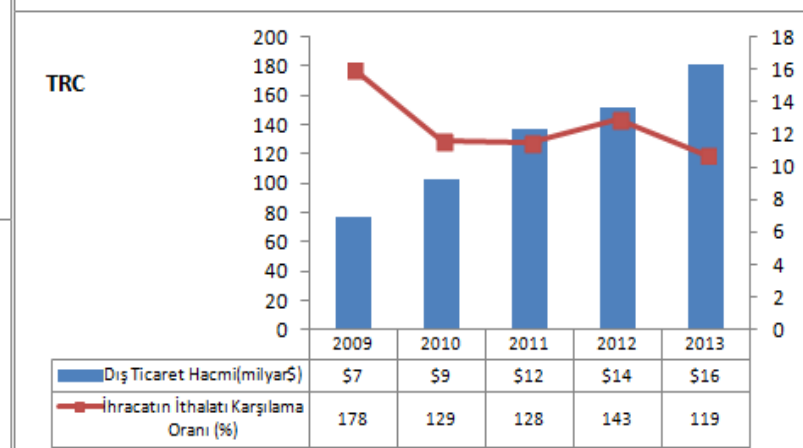
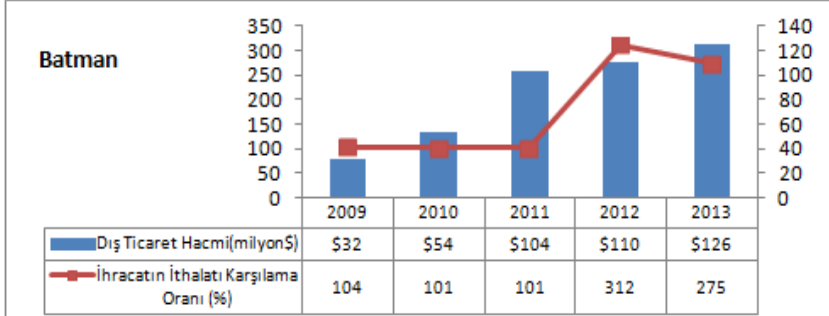
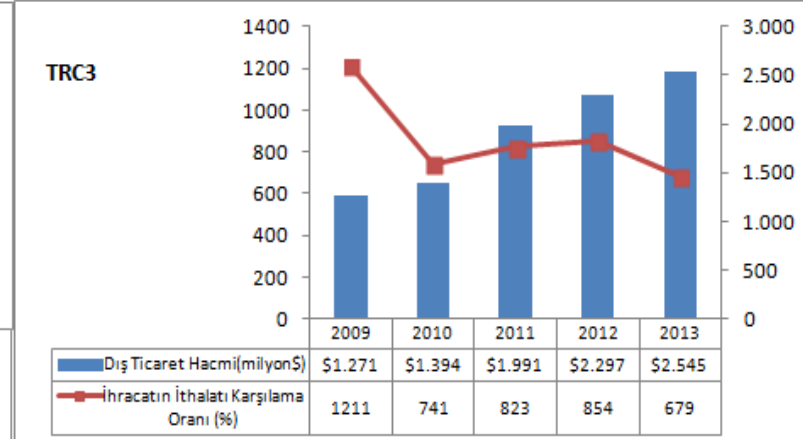
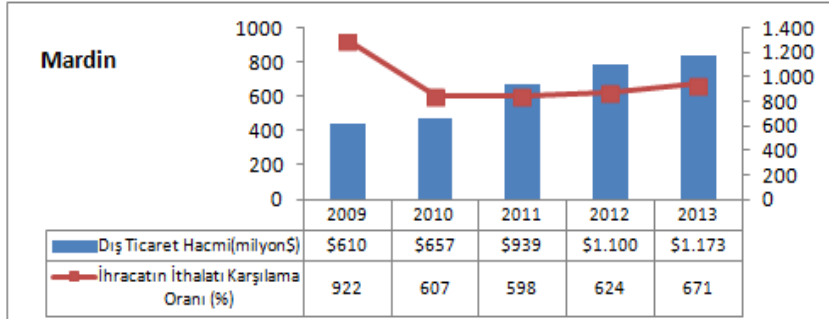
Yıllar İtibariyle Dış Ticaret Performansı: İhracat ve İthalat Değerleri (Milyon \$)

Bölgenin son 5 yıl içerisindeki dış ticaret performansı incelendiğinde, ihracat değerlerinin sürekli artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Bölgedeki ihracatın büyük bir kısmı sınır kapısının bulunması sebebiyle, Şırnak ilinden yapılmaktadır. Fakat Mardin ili son yıllardaki ihracat artışı ile Şırnak iline yaklaşmış bulunmaktadır.

Türkiye genelinde toplam ithalat miktarı, toplam ihracat miktarından yüksek bir durumda iken, TRC3 Bölgesinde tam tersi bir durum görülmektedir. TRC3 Bölgesinde bütün dönemlerde toplam yapılan toplam ihracat miktarı, toplam ithalat miktarından çok fazladır. 2013 yılında yapılan toplam ihracat, ithalatın yaklaşık 7 katı olmuştur.

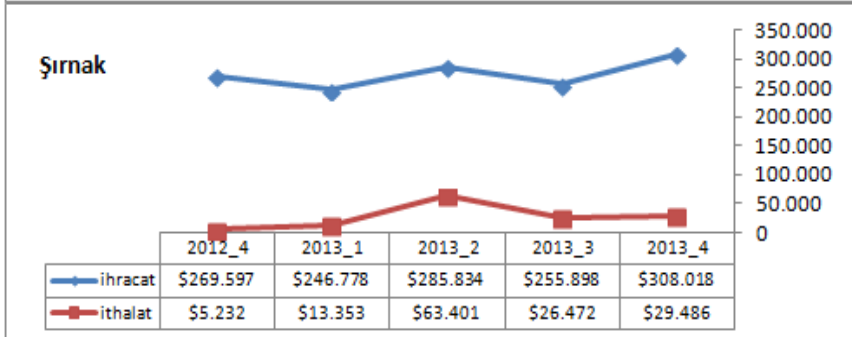
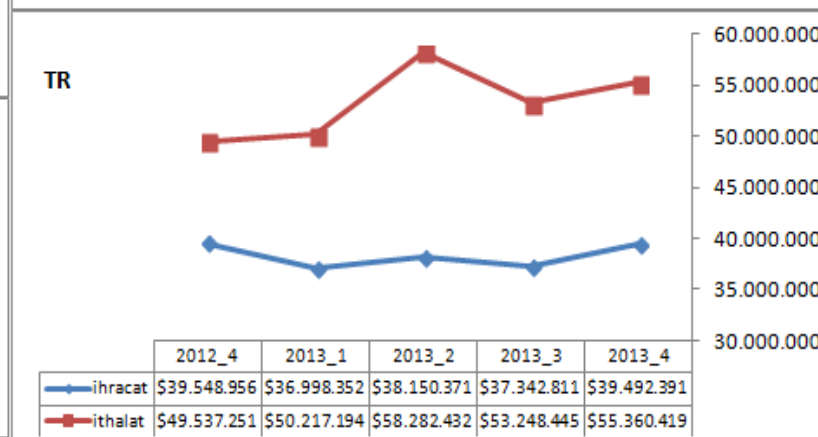
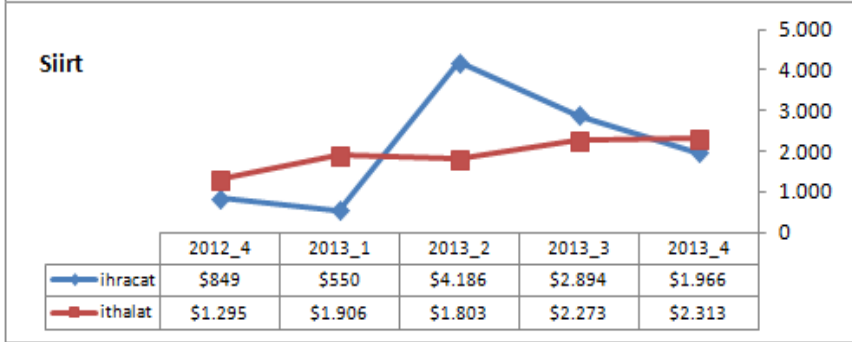
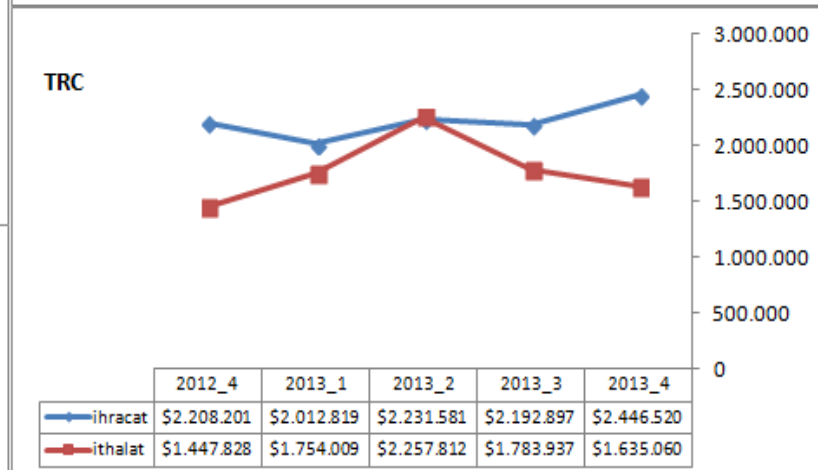
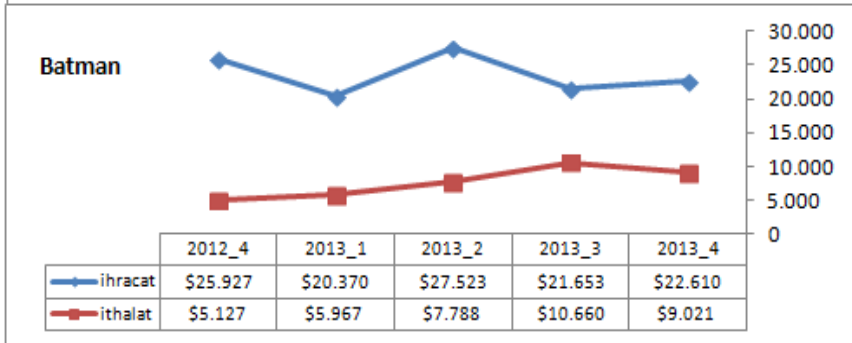
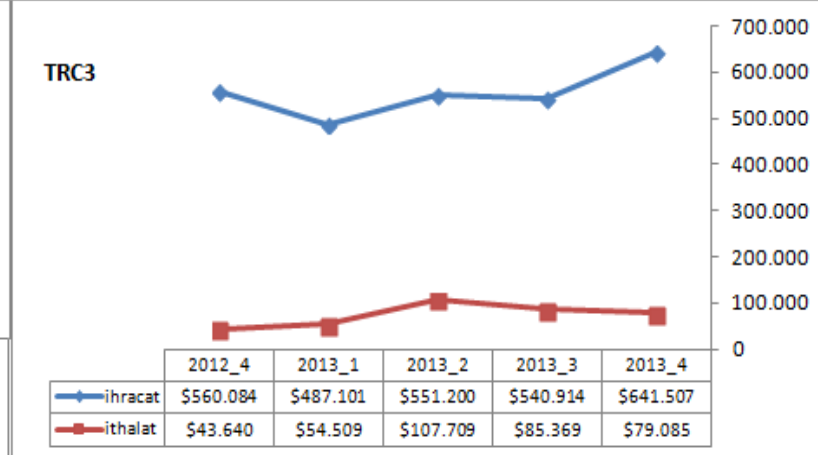
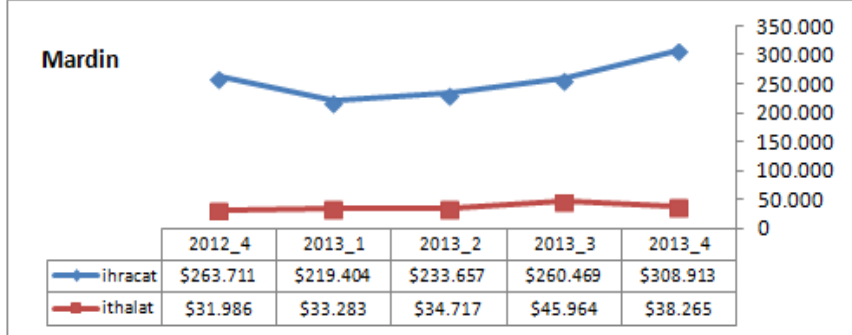
Yıllar İtibariyle Dış Ticaret Performansı: Dış Ticaret Hacmi (Milyon \$) ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)

Bölgenin ihracat değerinin yüksek ve sürekli artış göstermesi sebebiyle, **dış ticaret hacmi** sürekli artmaktadır.

Bölgenin 2013 yılı dış ticaret hacmi 2,55 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise %679'tır.

Çeyrek Dönemler İtibariyle Dış Ticaret Performansı: İhracat ve İthalat Değerleri (Milyon \$)

Bölgenin son 5 çeyrek dönemdeki dış ticaret performansına bakıldığında; 2013 yılı dördüncü çeyreğindeki ihracat miktarını %19 arttırmıştır. Aynı dönemdeki ithalat oranında ise %7 azalma olmuştur. İl bazında ise son çeyrekte Şırnak ve Mardin illeri ortamama %20 oranında ihracat miktarını arttırmış, Siirt ilindeki ihracat miktarı ise azalmıştır. Batman ilinin ihracat miktarı bir önceki döneme paralel şekilde gerçekleşmiştir.

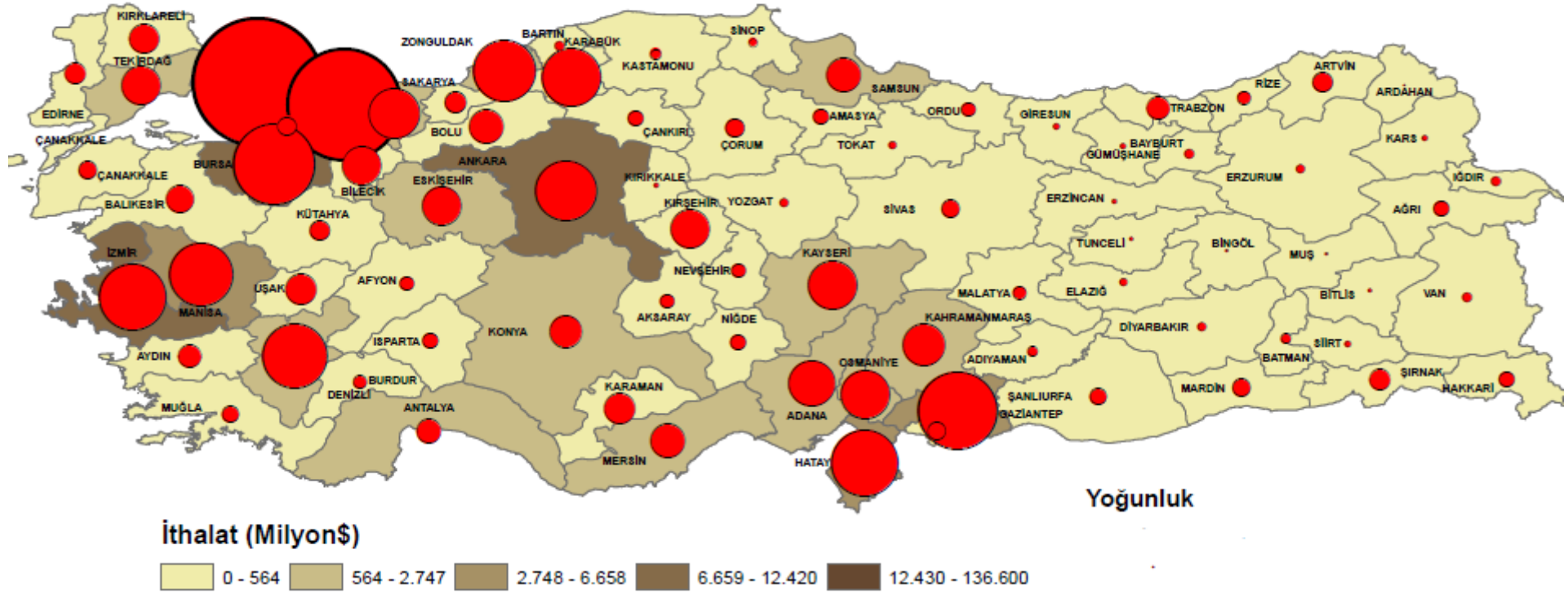

Çeyrek Dönemler İtibariyle Dış Ticaret Performansı: Dış Ticaret Hacmi (Milyon \$) ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)

2013 yılı İthalat Miktarı ve Nüfusa Göre Yoğunluğu

Kaynak: TÜİK

2013 yılı yapılan toplam ithalat miktarının toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde **İstanbul** ili birinci sırada yer almaktadır. İstanbul ilini **Kocaeli** ve **Bursa** izlemektedir. TRC3 illerine baktığımızda ise; toplam ithalat miktarında **35. Sırada** yer alan **Şırnak** ili nüfusa göre yoğunlukta **33. Sırada** yer almaktadır. Toplam ithalat miktarında **32. Sırada** yer alan **Mardin** ili nüfusa göre yoğunlukta **40. Sırada** yer almaktadır. Toplam ithalat miktarında **58. Sırada** yer alan **Batman** ili nüfusa göre yoğunlukta **59. Sırada** yer almaktadır. Toplam ithalat miktarında **71. Sırada** yer alan **Siirt** ili nüfusa göre yoğunlukta da yine **70. Sırada** yer almaktadır.

2012 Yılı İhracatçı Firmaların Kanuni Merkezleri Bazında Ülke İhracat Performansı (Milyon \$)

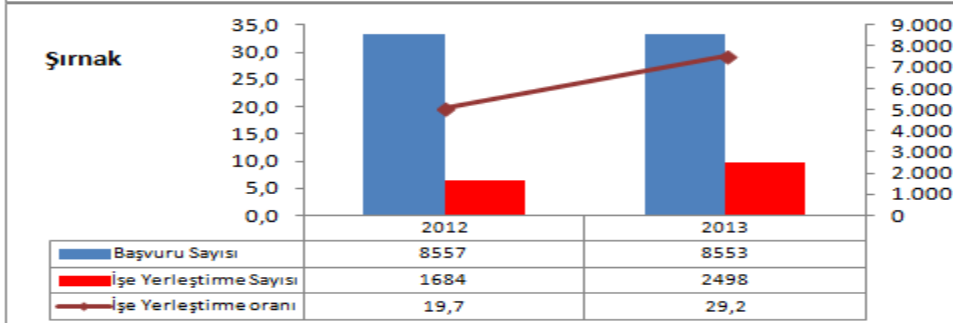
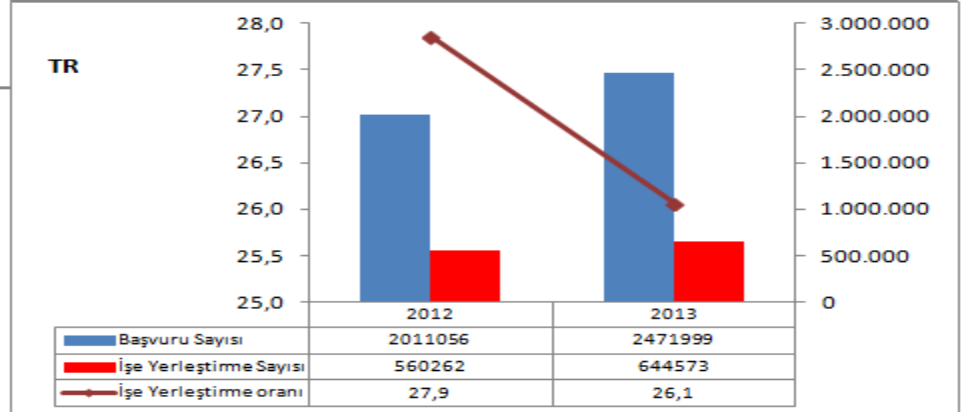
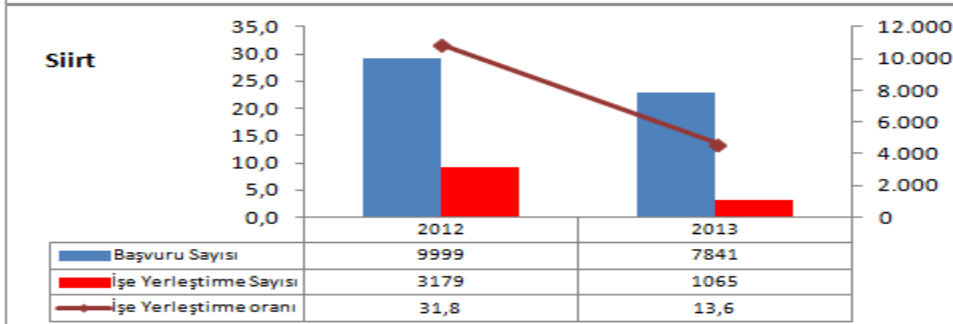
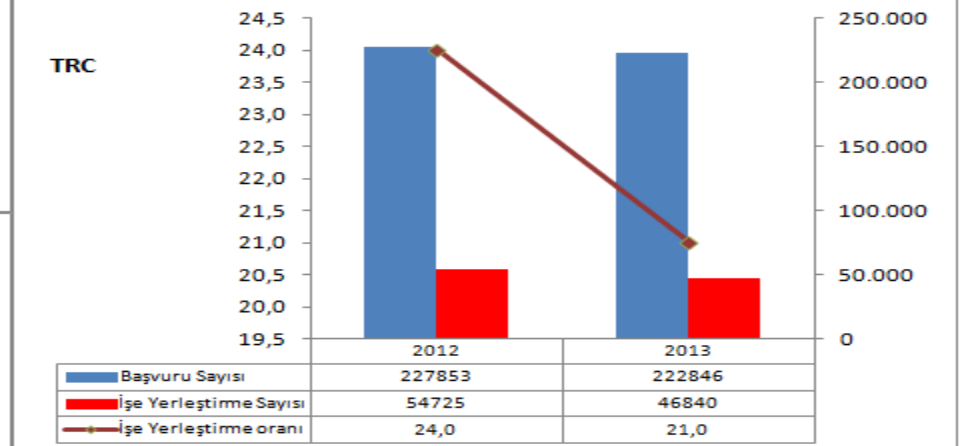
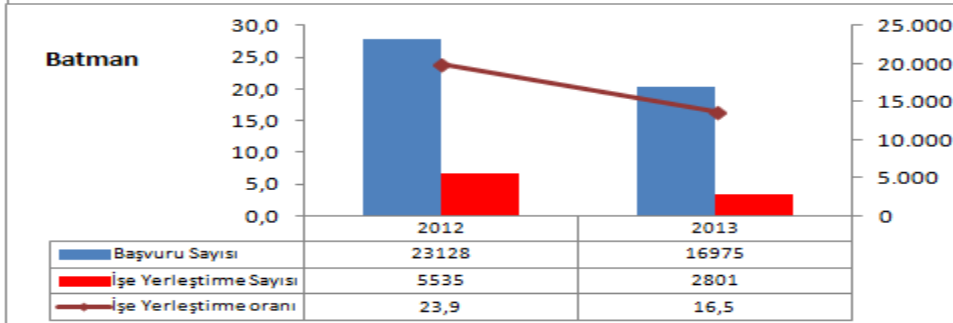
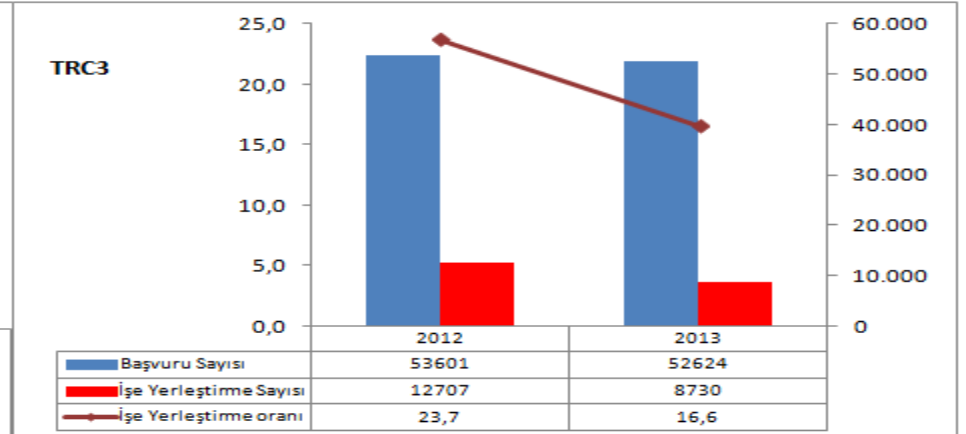
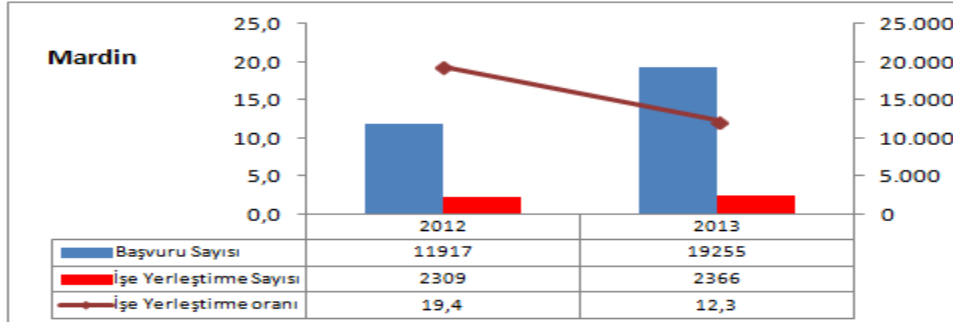
Sıra	TR	TRC	TRC3	TRC31 (Mardin)	TRC32 (Batman)	TRC33 (Şırnak)	TRC34 (Siirt)
1	Almanya (12.925)	Irak (4.692)	Irak (2.078)	Irak (946,94)	Irak (35,75)	Irak (1.095)	İran (10,16)
2	Irak (10.757)	Suudi Arabistan (311)	İran (12,59)	Mısır (6,92)	Ukrayna (1,64)	Lübnan (3,56)	Kırgızistan (0,83)
3	Birleşik Krallık (7.941)	Birleşik Devletler (228)	Mısır (6,92)	Suriye (3,68)	Rusya (1,36)	Ürdün (2,88)	Rusya (0,68)
4	Rusya (6.748)	Libya (213)	Suriye (4,55)	Libya (3,67)	Suudi Arabistan (1,17)	İran (1,52)	Irak (0,60)
5	İtalya (6.344)	Almanya (180)	Libya (3,67)	Yemen (1,12)	Macaristan (1,10)	Özbekistan (0,77)	Ukrayna (0,55)
6	Fransa (6.231)	Mısır (151)	Lübnan (3,56)	Azerbaycan-Nahçıvan (1,05)	KKTC (0,64)	Ukrayna (0,56)	Suriye (0,54)
7	Birleşik Devletler (5.478)	Birleşik Krallık (147)	Ürdün (2,88)	İran (0,92)	Birleşik Arap Em. (0,38)	Suriye (0,34)	Azerbaycan-Nahçıvan (0,41)
8	Suudi Arabistan (3.756)	Rusya (130)	Ukrayna (2,75)	Bangladeş (0,87)	Cezayir (0,22)	Afganistan (0,29)	Fransa (0,14)
9	İspanya (3.745)	İran (120)	Rusya (2,04)	Sudan (0,55)	Katar (0,20)	Hollanda (0,22)	Romanya (0,13)
10	Mısır(3.706)	İtalya (102)	Azerbaycan-Nahçıvan (1,46)	Kuveyt (0,42)	Gürcistan (0,10)	KKTC (0,17)	Mersin Serbest Bölge (0,09)

Kaynak: TİM

Habur Sınır Kapısı'nın Bölge içerisinde olması sebebiyle, Bölgenin en büyük yurt dışı pazarı Irak'tır. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre 2012 yılında, Bölgenin Irak'a yaptığı ihracat değeri 2.078 milyon doları bulmuştur. Irak'tan sonra Bölgenin en çok ihracat yaptığı ilk 10 ülke İran, Mısır, Suriye, Libya, Lübnan, Ürdün, Ukrayna, Rusya ve Azerbaycan-Nahçıvan şeklinde sıralanmıştır.

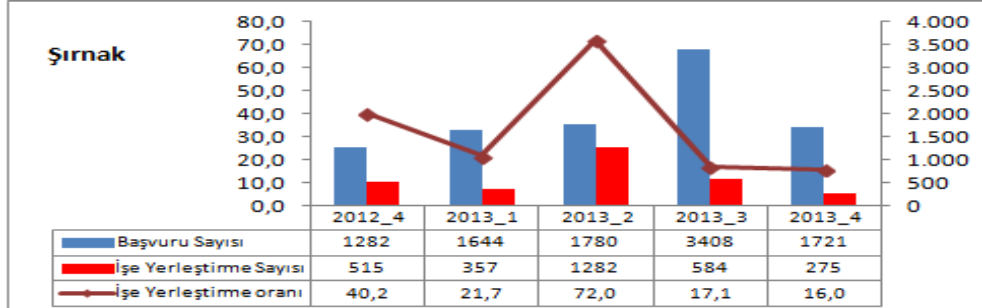
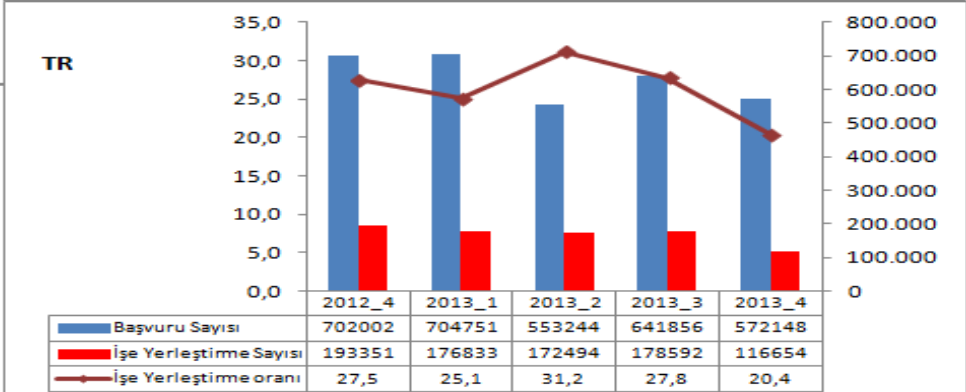
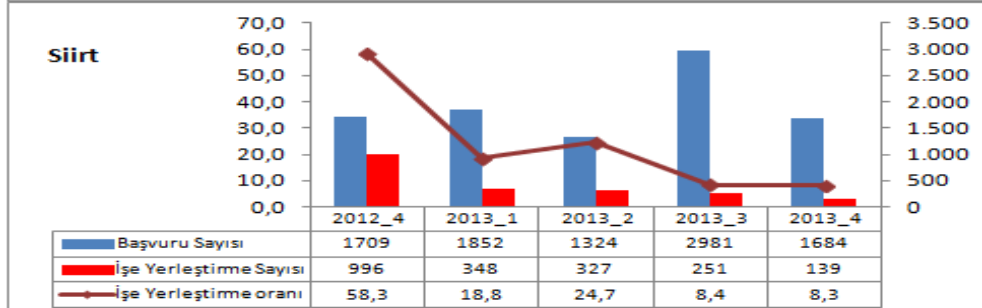
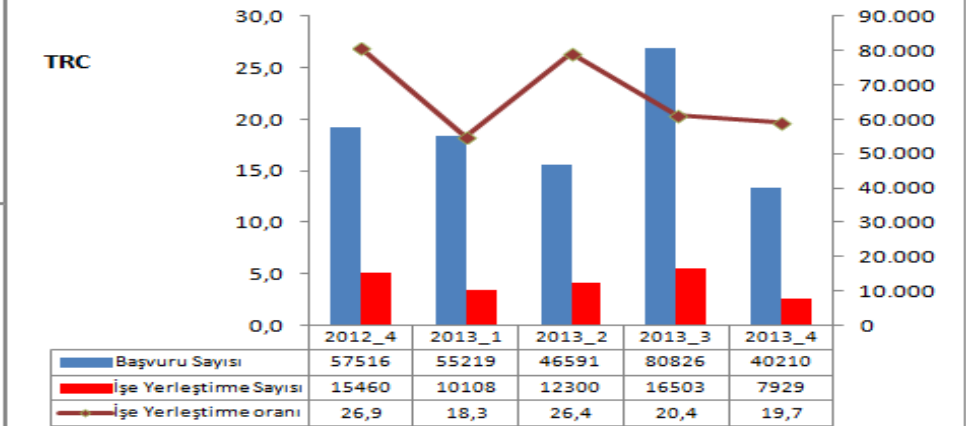
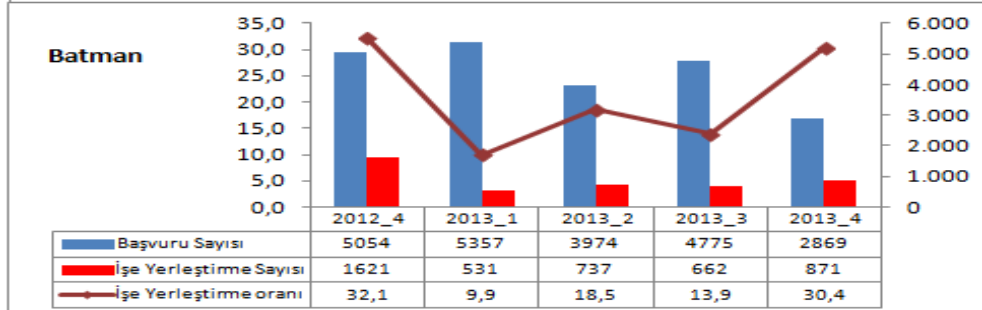
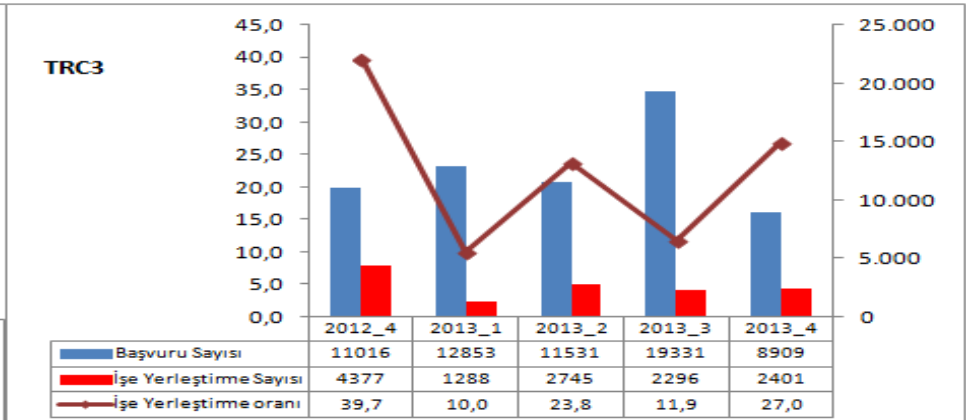
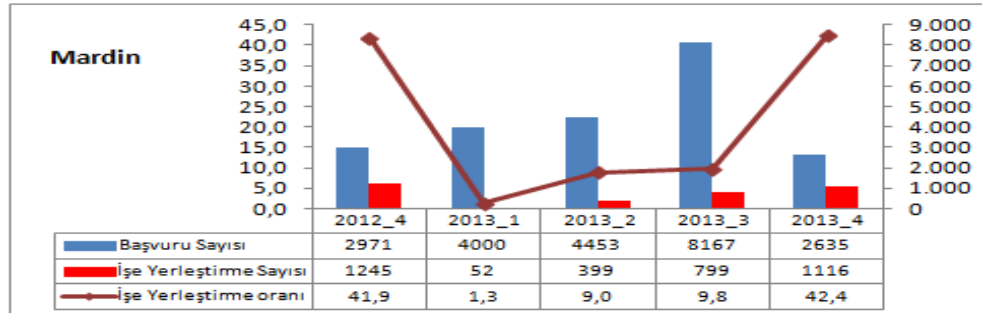
İŞ GÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Yıllar itibariyle Başvurular ve İşe Yerleştirmeler

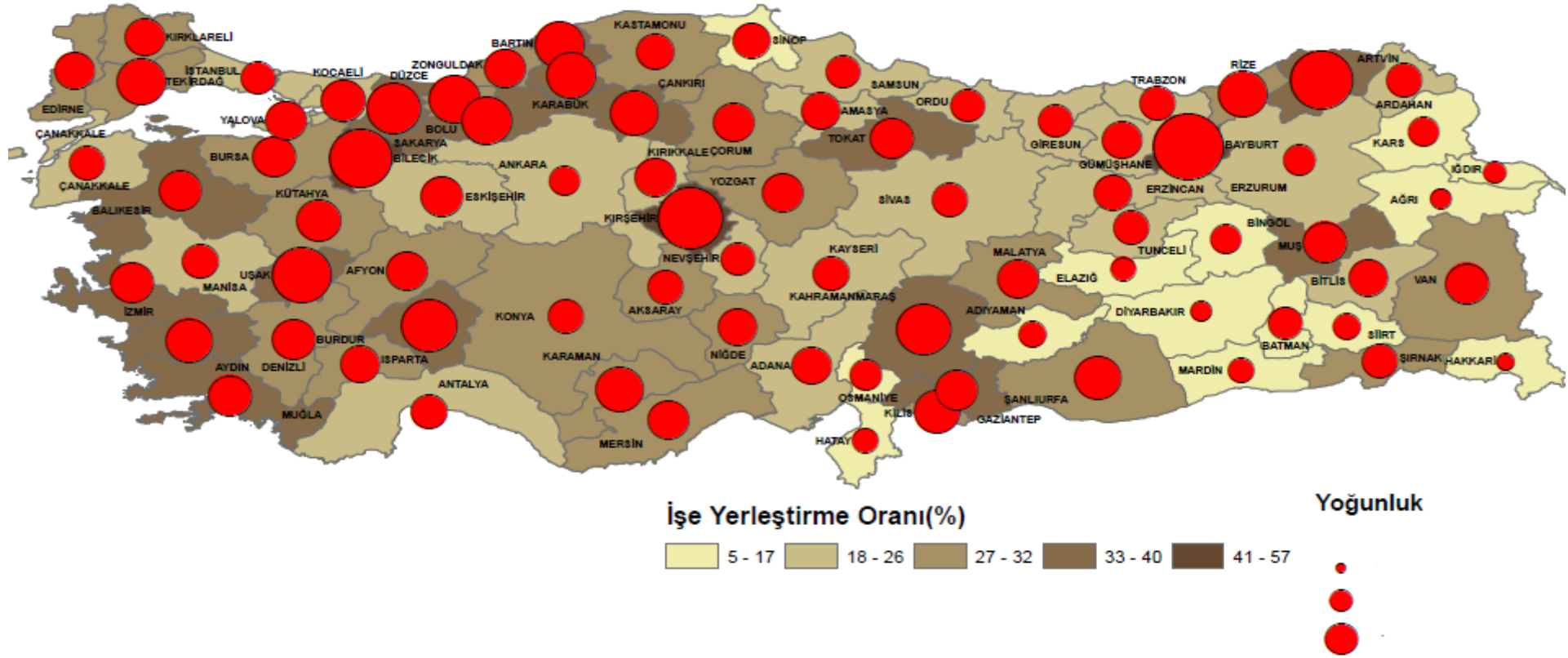
Çeyrek Dönemler İtibariyle Başvurular ve İşe Yerleştirmeler

Kaynak: İŞKUR

Analiz: 2013 Yılı İşe Yerleştirme Oranı ve İşe Yerleşen Kişilerin 20-70 Yaş Aralığındaki Nüfusa Göre Yoğunluğu

2013 yılı İşe Yerleştirme Oranı ve 20-70 Yaş Arası Nüfusa Göre Yoğunluğu

Kaynak: İŞKUR

2013 yılı toplam işe yerleştirme sayısının 20-70 yaş aralığındaki toplam il nüfuslarına göre değerlendirildiğinde; Türkiye genelinde Bayburt ili birinci sırada yer almaktadır. Bayburt ilini Kırşehir ve Artvin izlemektedir. TRC3 illerine baktığımızda ise; toplam işe yerleştirme oranında **29. Sırada** yer alan **Şırnak** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta **54. Sırada** yer almaktadır. Toplam işe yerleştirme oranında **68. Sırada** yer alan **Batman** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta **62. Sırada** yer almaktadır. Toplam işe yerleştirme oranında **73. Sırada** yer alan **Siirt** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta da **73. Sırada** yer almaktadır. Toplam işe yerleştirme miktarında **75. Sırada** yer alan **Mardin** ili çalışma yaşındaki nüfusa göre yoğunlukta da **75. Sırada** yer almaktadır.

Analiz: 2013 Yılı Dördüncü Çeyrek Dönemi İtibarıyla Yatırım Teşvik Analizi

1. Türkiye Geneli

Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
İMALAT	766	11.142	26.725
HİZMETLER	382	6.654	25.814
MADENCİLİK	61	820	1.784
ENERJİ	43	19.716	2.410
TARIM	29	189	685
Genel Toplam	1.281	38.521	57.418

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; Türkiye geneli 38.521 milyon ₺ sabit yatırım yapılmış olup bu miktarın %51.2'lik kısmını enerji yatırımları oluşturmaktadır. Türkiye geneli toplam 1.281 teşvik belgesi alınmış olup bu sayının %59.8'lik kısmı İmalat sektörüne aittir. Belge sayısından enerji yatırımlarının payı ise sadece %3.4'tür. İstihdam taahüdü durumlarına baktığımızda ise toplamda 57.418 kişi olan istihdamın %46.5'i İmalat ve %45'i Hizmetler sektörlerine aittir. Enerji sektörüne ait olan istihdam taahüdü ise sadece %4.2'dir.

Bir önceki çeyrek(3. Çeyrek) ile karşılaştırma yaptığımızda ise; dördüncü çeyrekte toplam belge sayısında %16.2'lik, toplam sabit yatırım miktarında %170.6'lık ve toplam İstihdam taahüdünde %36.6'lık bir artış gerçekleşmiştir.

2. TRC3 ve 6. Bölge (Enerji Yatırımları Hariç)

6. Bölge Yatırım Teşvik Durumu			
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
HİZMETLER	52	282	4.354
İMALAT	125	691	7.802
MADENCİLİK	4	9	48
TARIM	5	47	154
Genel Toplam	186	1.029	12.358

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi enerji hariç yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; Türkiye geneli alınan yatırım teşvik belgelerinin %15'i, toplam sabit yatırım miktarının %5.5'i ve toplam istihdam taahüdü'nün %22.5'i 6. Bölgede gerçekleşmiştir. Türkiye geneli alınan belge sayısı ile istihdam taahüdü karşılaştırıldığında, 6. Bölgenin daha fazla istihdam taahüdünde bulunduğu gözlenmektedir. Bu durumun en büyük nedeni ise doğuya doğru kayan tekstil sektörüdür.

TRC3 Yatırım Teşvik Durumu			
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
HİZMETLER	20	106	2.332
İMALAT	40	143	3.110
Genel Toplam	60	250	5.442

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi enerji hariç yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; 6.Bölgede alınan yatırım teşvik belgelerinin %32.3'ü, toplam sabit yatırım miktarının %24.3'ü ve toplam istihdam taahhüdünün %44'ü TRC3 Bölgesinde gerçekleşmiştir. 6. Bölgede alınan belge sayısı ile istihdam taahhüdü karşılaştırıldığında, TRC3 Bölgesinin daha fazla istihdam taahhüdünde bulunduğu gözlenmektedir(%44). Bu durumun en büyük nedeni ise Batman iline yapılan tekstil yatırımdır.

3. TRC3 İlleri(Mardin, Batman, Siirt, Şırnak)

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi enerji hariç yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; Batman'ın 32 adet belge(%53.3) ile bölgede en fazla belge alan durumundadır. Batman'ı 15 adet belge (%25.0) ile Mardin ikinci sırada, 8 adet belge(%13.3) ile Siirt üçüncü sırada ve 5 adet belge(%8.3) ile Şırnak son sırada yer almaktadır. İstihdam taahhüdünde %61.8 ile Batman birinci sırada, %22,1 ile Siirt ikinci sırada, %14.4 ile Mardin üçüncü sırada ve %1.7 ile Şırnak son sırada yer almaktadır.

a. Mardin:

Mardin Yatırım Teşvik Durumu			
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
HİZMETLER	5	27	374
İMALAT	10	49	408
Genel Toplam	15	76	782

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi enerji hariç yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; Mardin ilinde yapılan yatırımların %64 oranında İmalat Sanayi sektörüne yönelik yapılmıştır. İmalat sektöründe ise en fazla yatırım 22 milyon ₺(%28,9) ile Gıda ve İçki sektörüne yapılmıştır. Fakat istihdam bakımından en fazla taahhüdü 230 kişi (%29,4) ile Dokuma ve Giyim sektörü vermiştir.

b. Batman:

Batman Yatırım Teşvik Durumu			
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
HİZMETLER	9	65	1.407
İMALAT	23	46	1.956
Genel Toplam	32	111	3.363

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi enerji hariç yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; Batman ilinde yapılan yatırımların %58.4'ü Hizmetler sektörüne, belge sayısının %72'si ve İstihdam taahüdü'nün ise %58,2'si İmalat Sanayi sektörüne yönelik yapılmıştır. Hizmetler sektöründe en fazla yatırım 37 milyon ₺ Sağlık ve 19 milyon ₺ Turizm sektörlerine yapılmıştır. İstihdam taahüdü bakımından tekstil sektörü %51'lik oran ile en fazla istihdam taahüdü yapılan sektördür.

c. Siirt:

Siirt Yatırım Teşvik Durumu			
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
HİZMETLER	4	11	521
İMALAT	4	44	684
Genel Toplam	8	55	1.205

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi enerji hariç yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; Siirt ilinde yapılan yatırımların %80.6'sı (44 milyon₺) ve İstihdam taahüdü'nün %56,7'si İmalat Sanayi sektörüne yönelik yapılmıştır. İmalat sanayi sektöründe 39 milyon ₺(%70,9) yatırım miktarı ve 500 kişi (%41,4) ile taşıt araçları sektörü ilk sırada gelmektedir.

d. Şırnak

Şırnak Yatırım Teşvik Durumu			
Sektörü	Belge Adedi	Sabit Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
HİZMETLER	2	4	30
İMALAT	3	4	62
Genel Toplam	5	8	92

2013 yılı dördüncü çeyrek dönemi enerji hariç yatırım teşvik bilgileri analiz edildiğinde; Şırnak ilinde yapılan yatırımların %50'si (4 milyon₺) Hizmetler ve geri kalan diğer %50'si ise İmalat sanayi sektörüne yönelik yapılmıştır. Fakat istihdam taahüdü bakımından İmalat sanayi sektörü %67.3'lük bir oran ile ilk sırada yer almaktadır. İmalat sanayi sektöründe yapılan yatırım ise Gıda ve İçki sektörlerinde yapılmıştır.